

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: Формування компетенції у писемному мовленні у майбутніх учителів
англійської мови засобами соціальних мереж

Студентки 2 курсу групи МСО
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література)
(англійська, німецька)
Первак Вікторії Ігорівни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник Глазунова Т.В.
кандидат педагогічних наук, доцент

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2018 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕЦІЇ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	7
1.1 Зміст компетенції у писемному мовленні.....	7
1.2 Застосування соціальних мереж у навчанні писемного мовлення.....	13
1.3 Застосування онлайн дискусії для навчання іншомовного писемного мовлення.....	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	26
2.1.Комплекс вправ для навчання писемного мовлення у закритій групі Фейсбук.	26
2.2 Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для навчання писемного мовлення у ході пробного навчання.....	43
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	60
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	64

ВСТУП

Освіта сьогодення вимагає від кожного українського студента знання іноземної мови. Англійська мова стає невід'ємною частиною освітнього процесу, а згодом і життя загалом. Оскільки інформатизація освіти є найважливішою складовою глобального процесу, то застосування інформаційних технологій у сфері освіти є невід'ємною частиною навчального процесу. Це сприяє вдосконаленню освітніх технологій, появі нових форм електронного навчання і засобів інформаційної підтримки для доступу широкого кола студентів до електронних освітніх ресурсів з використанням мережі Інтернет.

Оновлення змісту професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов вимагає врахування світового досвіду і соціально-культурних особливостей.

Сьогодення не стоїть на місці і студенти, так само як і учні проводять все більше часу в соціальних мережах. Дослідження використання соціальних мереж з навчальною метою знаходить відображення у працях багатьох дослідників: О.А. Клименко, Н.Г. Буриева, Б.Н. Киреев, М.С. Глазунов, А. Береснев, Л. П. Владімірова, І. Зимня, С. Ніколаєва, Ю. Пасов, Є. Полат, Дж. Дадні, Н. Хоклі, Н. Пічі та ін. та ін.

Проблемами організації педагогічної взаємодії майбутніх вчителів-філологів займались вітчизняні (О.П. Мазко, М.М. Черній, А. П. Забарна), та закордонні дослідники (Є. Полат, М. Моїсеєва, І. Морєва, Л.П. Владімірова, Е.Манфред, Б. Кен, В. Вембер).

Дослідники зазначають, що більшість студентів не володіють писемними навичками на достатньому рівні та зазнають значних труднощів, коли їм необхідно написати власне висловлювання іноземною мовою, аргументувати свою точку зору у комунікативних ситуаціях, наближених до реальних. Проте студенти проводять багато вільного часу у соціальних мережах, при цьому не використовуючи власний час раціонально. Зазначене актуалізує необхідність застосування ефективних сучасних методів, до яких належить використання соціальних мереж для навчання писемного мовлення.

Ідея впровадження соціальних мереж у процес навчання ПМ не є новою, вона активно розроблялась у ряді досліджень (М.С. Глазунова, О.А. Клименко, Б.Н.Кіреєв, G. Pickering). Водночас М.С. Глазунов не розглядав Фейсбук як платформу для письмової дискусії іноземною мовою.

Незважаючи на стійкий інтерес науковців до проблеми розвитку писемного мовлення, вона є досить багатогранною і потребує подальшого вивчення. Зокрема, недостатньо дослідженими, на нашу думку, залишаються можливості, які надають соціальні мережі для організації письмової іншомовної інтеракції.

Таким чином, зростання популярності соціальних мереж, з одного боку, та недостатнє вивчення їх освітнього потенціалу, з іншого, зумовлюють **актуальність** даного дослідження.

Об'єкт дослідження — процес навчання майбутніх учителів писемного мовлення засобами соціальних мереж.

Предметом роботи є методика формування у студентів компетенції у писемному мовленні засобами соціальної мережі Фейсбук.

Мета дипломної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці та перевірці ефективності методики формування компетенції у писемному мовленні засобами соціальної мережі Фейсбук у майбутніх викладачів англійської мови.

Завдання:

- 1) надати характеристику писемного мовлення як виду мовленнєвої діяльності;
- 2) визначити етапи навчання писемного мовлення у соціальних мережах;
- 3) визначити основні характеристики онлайн-дискусії;
- 4) перевірити ефективність навчання розробленого комплексу вправ у ході пробного навчання.

Методи дослідження. Аналіз педагогічної і науково-методичної літератури, вивчення і узагальнення педагогічного досвіду роботи вчителя, спостереження, пробне навчання.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці та впровадженні в навчальну практику комплексу вправ для формування у студентів умінь писемного мовлення засобами мережі Фейсбук.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження знайшли відображення в п'яти тезах. Основні положення дослідження були викладені на таких конференціях: студентська наукова Інтернет-конференція «Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2017), Міжнародна науково-практична конференція «Концептуальні напрями розвитку наукових знань» (м.Київ), XV міжнародна студентська інтернет-конференція «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2017), Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2018), XVI міжнародна студентська Інтернет-конференція «Мова, Освіта, Культура: Інтеграційні тенденції в сучасному світі» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2018)

Структура роботи. Логіка дослідження зумовила структуру дипломної роботи: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки. У вступі сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження. Теоретична частина містить два розділи. Перший розділ висвітлює теоретичні аспекти навчання писемного мовлення, в другому ми розглянули соціальні мережі та особливості їх використання у писемному мовленні. Практична частина містить опис експериментальної методики формування умінь писемного мовлення та комплекс вправ. У загальному висновку наведені основні положення роботи. Список літератури містить 55 джерел. Зміст роботи викладено на 74 сторінках. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (55 позицій).

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕЦІЇ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.

У першому розділі дослідження плануємо розглянути теоретичні передумови навчання англомовного ПМ з використанням веб-технологій. Нами буде здійснено наступне:

- 1) проаналізуємо сучасний стан формування англомовної компетенції в ПМ;
- 2) вивчимо психологічні передумови навчання ПМ;
- 3) визначимо дидактичні та лінгвістичні передумови використання веб-технологій для навчання англомовного ПМ.

Оскільки в нашому випадку основними засобами формування англомовної компетенції в ПМ є соціальні мережі, надзвичайно важливо відібрати саме ті, які характеризуються доступністю, легкістю та зручністю у використанні, широким набором функцій та можливостей та дозволять зробити процес навчання максимально ефективним.

1.1 Зміст компетенції у писемному мовленні.

Сучасна парадигма освіти в Україні розглядає англійську мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Такий підхід допомагає випускникам загальноосвітніх навчальних закладів забезпечити соціальний контакт з представниками іншої лінгвокультури в типових мовленнєвих ситуаціях.

Вивчення англійської мови без усного та писемного мовлення неможливо уявити. Якщо усне мовлення постійно вдосконалюється на уроках ПМ, то писемному мовленню тривалий час надавалось другорядне значення. Проте останнім часом ситуація суттєво змінилась. Писемне мовлення розглядається як творче комунікативне вміння, під яким розуміється здатність викладу власної думки у письмовій формі. Для втілення даного завдання необхідно оперувати такими поняттями як орфографічні та каліграфічні навички, вмінням композиційно побудувати та оформити мовленнєвий твір, який до цього був

складений у внутрішньому мовленні, а також вміти обирати відповідні лексичні одиниці.

На жаль, вивчення англійської мови в ЗОШ дуже часто не забезпечує майбутнім абітурієнтам всіх знань, умінь та навичок, які необхідні для вільного володіння іноземною мовою. Писемне мовлення на уроках англійської мови зводиться до виконання репродуктивних вправ у письмовому вигляді, а твори пишуться вкрай рідко.

У навчанні письма виокремлюють 3 етапи : навчання графіки та орфографії; навчання моделей речень, які властиві усній та писемній формі спілкування; навчання писемного мовлення як засіб спілкування

Якщо перший етап відпрацьовується на відмінно, то на другому та третьому етапах учні зустрічаються із низкою проблем. Перш за все це те, що на уроках англійської мови мало часу приділяється для навчання письма. Оскільки писемне мовлення, на відміну від усного, не є природнім явищем, без допомоги викладача неможливо його опанувати самостійно.

Хоча шкільна програма передбачає оволодіння учнями писемного мовлення на рівні з усним, сьогоднішні абітурієнти відчують свою неспроможність у викладенні власних думок у письмовій формі.

Згідно з Програмою, по завершенні першого року навчання студенти повинні вміти створювати письмові висловлювання на певні теми, і продукувати наступні види текстів:

- особисті та офіційні листи різних типів (запрошення, вибачення та пояснення, прохання, запит інформації та ін);
- інструкції в чіткій послідовності (рецепти, процедури, настанови);
- короткі біографії реальних або уявних людей;
- короткі твори;
- опис людей, місць, об'єктів, процесів та подій. (С.Ю. Ніколаєва, М.І. Соловей)

Оскільки працювати ми будемо із студентами-другокурсниками, то варто зазначити, що згідно з вимогами Міністерства освіти та науки України, студент другого курсу повинен вміти писати особисті листи, офіційні листи (оголошення, листи до організацій, резюме та ін.), есе, конспекти, доповіді.

Більш того, на другому курсі вивчення іноземної мови, варто закріплювати та вдосконалювати здобуті навички, а саме:

- 1) Вираження власної думки та відповідь на висловлювання інших учасників бесіди;
- 2) Пояснювати переваги та недоліки різних методів, думок;
- 3) Підтримувати дискусію, давати поради;
- 4) Описувати реальні, чи вигадані події, досвід;
- 5) Висловлювати факти, думки, ідеї, власний досвід та ін.

Для ефективного розвитку цих умінь студенти мають уміти:

- правильно вживати граматичні конструкції відповідно до поставленої комунікативної задачі та формату тексту;
- вживати лексичні одиниці, визначені програмою володіти словниковим запасом, що відповідає визначеним темам;
- організовувати письмові твори у відповідності до типу тексту (необхідно навчати студентів розрізняти стилі ПМ (публіцистичний, науковий, художній, офіційно-діловий та розмовний) – і дотримуватись їх при написанні власних творів. Вибір мовних засобів повинен змінюватись у відповідності до типу тексту. Також дуже важливо навчати студентів різноманітним стилістичним прийомам для вирішення комунікативних задач);
- дотримуватись правильної структури та композиції твору (організація твору є одним із найголовніших компонентів змісту навчання ПМ, оскільки кінцевою метою навчання ПМ є написання студентами власних текстів. Необхідно навчати студентів правильного використання засобів зв'язності, поділу тексту на абзаци за логікою та тематичним наповненням);
- чітко дотримуватись предмету теми (для того, щоб описати певний предмет чи явище, необхідно детально його вивчити. Лише після вивчення предмету можна правильно підібрати мовленнєві засоби для його опису, тому в якості змісту навчання ПМ можна виділити предметні знання: дати, події, імена відомих людей, історичні передумови і тенденції розвитку процесів і явищ. [28]
- враховувати соціокультурний аспект. Оскільки мова і культура надзвичайно тісно пов'язані у процесі навчання іноземної мови, соціокультурний компонент

є вагомою частиною Програми. Даний компонент є обов'язковим для вивчення тому, що успішне використання мови неможливе без знань про традиції, звичаї, особливості вживання певних виразів, ідіом та кліше носіями мови, що вивчається. (В.В.Сафонова)

Саме соціокультурний аспект відіграє важливу роль в успішному вивченні іноземної мови. Європейські вчені в галузі методики викладання іноземної мови одноголосно стверджують, що вивчення іноземної мови неможливе без врахування даного фактору. Англійська мова – інтернаціональна, вона ввібрала в себе риси багатьох культур. Ось чому студентам варто звернути увагу на різне світобачення, ментальність та історичний фон при спілкуванні з носіями мови.

Проблемі навчання писемного мовлення присвячено багато досліджень, проведених як вітчизняними, так і зарубіжними лінгвістами, психологами та методистами. Так, була запропонована методика навчання творчого ПМ студентів третього курсу мовного педагогічного вузу (М.К. Алтухова), розроблена методика навчання студентів-філологів граматично правильної англійської писемної комунікації (Г. Е Борецька), описана методика попередження помилок в іншомовному писемному мовленні (Н. Н. Кондакова).

Проте навіть відмінні теоретичні знання з іноземної мови не в змозі задовольнити потреби сьогоденних студентів. Вчитель має володіти не лише знаннями з фахової дисципліни, а й використовувати різні засоби навчання.

Освіта в Україні набуває нових рис : комп'ютеризація навчального процесу спонукає до заміни традиційних форм навчання на більш сучасні. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість не лише поповнювати власний багаж знань, а й використовувати різноманітні новинки в професійних цілях. Кількість користувачів мережі Інтернет невпинно зростає, а найбільша частина серед них – молодь. Найбільш затребуваними послугами серед користувачів Інтернет соціальні мережі. Задля того, аби досягти успіху у навчанні молодого покоління, саме навчання варто організувати там, де студенти проводять найбільше вільного часу – у соціальних мережах. Молодь звикла використовувати соціальні мережі задля обміну фото-, відео-, аудіо-

матеріалами. Завдання викладача 21 століття полягає у тому, щоб показати студентам інший варіант використання всесвітньої павутини.

Сучасне оснащення класних кімнат та доступ до мережі Інтернет у ВНЗ України дає поштовх для доцільного використання навчального часу. Перш за все, використовуючи мережу Інтернет, студенти мають змогу самостійно працювати під час уроку, корегувати помилки однокласників, та обговорювати певну тему. Застосування ІКТ має низку переваг, які нашою хвилюють на роздуми про доцільність їх використання на заняттях з іноземної мови. Серед них можна виокремити наступні :

1. Застосування інтернету в навчальних цілях сприяє підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови.
2. Використання Інтернету на уроках англійської мови робить процес навчання більш активним, надає йому характеру дослідження та пошуку.
3. Володіння комп'ютерними навичками високо цінується на ринку праці. Викладач, який здатен організувати вивчення навчального матеріалу не лише у класній кімнаті, а й дистанційно, завжди буде попереду колег, які віддають перевагу традиційним методам навчання.
4. Застосування соціальних мереж робить можливим спілкування з носіями мови, що є каталізатором для подолання мовного бар'єру. Студенти мають змогу не лише висловлювати власні думки, дискутувати, а й дізнатись більше про культуру, звичаї та традиції країни.
5. Зрозумілість інтерфейсу соціальних мереж дає змогу заощадити більше часу, який студенти б витратили на адаптацію до нового комунікативного простору.

Однією з найбільш відомих соціальних мереж є Facebook (FB). Незважаючи на це, її можливості при навчанні письма ІМ недооцінюються у країнах Європи та США. Існують лише окремі експериментальні спроби застосування FB у навчанні писемного мовлення у ВНЗ США, Англії,

Південної Кореї, Малайзії, Тайваню, описані у статтях М. N. Simpson, М. К. Kabilan, G. Blattner, М. Fiori, М. М. Yunus, J. P. Mazer, N. Selwyn, проте відсутня теоретично обґрунтована та розроблена методика навчання ПМ засобами FB. Варто також звернути увагу на дисертацію М.С. Глазунова, яка зосереджена на формуванні мовленнєвої компетенції писемного мовлення з використанням Веб-технологій, проте не передбачено використання соціальних мереж для проведення дискусій при навчанні писемного мовлення.

Таким чином, протягом тривалого часу ПМ не достатньо досліджувалось науковцями. Проте бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних технологій вимагає звернути увагу на використання соціальних мереж при навчанні писемного мовлення.

У навчанні англомовного ПМ найголовніше - мотивація студента. Саме вона спонукає останнього до написання творів, пізнання нової інформації від носіїв мови та обмін досвідом. На думку дослідників саме через соціальні мережі, де підлітки проводять більшість часу, варто зосереджувати навчання.

1.2 Застосування соціальних мереж у навчанні писемного мовлення

Сучасній молоді важко уявити сьогодення без соціальних мереж. У соціальних мережах вирує життя – молодь спілкується, обговорюють проблеми, висловлюють власні думки, обмінюються фото, відео тощо.

Термін «соціальна мережа» був введений в 1954 р. соціологом з Манчестерської школи Джеймсом Бернсом. У його розумінні «соціальна мережа» - це соціальна структура, яка складається з групи вузлів, якими є соціальні об'єкти та зв'язки між ними. Говорячи простою мовою – це група знайомих людей, де сама людина є центром, а її знайомі – гілками. Між усіма членами діалогу є двосторонній або односторонній зв'язок. Джеймс Бернс запропонував у такий спосіб відшукати однокласників та старих друзів.

Найпопулярнішими соціальними мережами сьогодення є : «Facebook» , «Вконтакте» та «Однокласники».

Засновником «Facebook» (FB) є Марк Цукерберг. Більшість дослідників вважає, що історія «Facebook» починається з часів Гарвардського університету, де Марк Цукерберг навчався на факультеті психології. Проте історія створення Facebook почалась ще раніше – в Академії Phillips Exeter, де навчався Цукерберг. Він отримав у своє розпорядження «The Photo Address Book», це був студентський довідник, де можна було ознайомитись з фото, телефонними номерами та навіть адресами своїх однокласників. Дані щорічно оновлювались, саме тому дана мережа була досить зручною для студентів. Самі студенти називали цю книгу «Facebook». Вступивши до Гарварду, М.Цукерберг запропонував дану ідею керівництву Гарварду. Проте йому відмовили, посилаючись на конфіденційність. Спочатку сайт був розроблений для студентів Гарварду, проте вже через 2 роки Facebook відкрив реєстрацію для всіх бажаючих. Таким чином, вже у 2012 році кількість користувачів «Facebook» перевищила 1 млрд чоловік.

Мал.1 Головна сторінка Фейсбук

Сьогодні платформа «Фейсбук» є чи не найпопулярнішою серед молоді, оскільки вона забезпечує зв'язок між людьми як на території України, так і з тими, хто проживає за кордоном.

ФВ дозволяє користувачам створювати власний профіль, оновлювати особисту інформацію (домашню адресу, номер мобільного телефону тощо), інформувати про інтереси, релігійні погляди і навіть такі дані, як сімейний стан. Окрім створення власних особистих профілей, користувачі також можуть додавати до друзів інших учасників, відправляти приватні повідомлення, вступати у групи, публікувати та коментувати відео та фотографії. Як і будь-яка інша соціальна мережа, ФВ дозволяє користувачам обмінюватись приватними повідомленнями, створювати закриті та відкриті групи для обговорення, керувати кількістю учасників, проводити дискусії, обмінюватись медіа файлами та надсилати приватні повідомлення.

Оскільки цільовою аудиторією мережі ФВ є переважно молодь та студенти, використання мережі дозволяє здійснювати дистанційну освіту, проходити навчальні курси, а також створювати закриті спільноти для певної цільової аудиторії. Важливим є той факт, що таке нововведення дозволяє поглиблювати знання з різних галузей. Це підтверджує наявність наукових та педагогічних груп, наприклад : Biology, Ukrainian Scientists Worldwide, Theoretical Physics та ін.

Створюючи навчальну групу у мережі FB, викладачі роблять процес навчання цікавішим, оскільки студенти можуть коментувати записи інших користувачів групи, розміщувати власні повідомлення, перебуваючи поза межами університету. Для студентів початкових курсів дана можливість значно полегшує процес навчання, адже їм легше висловити власні думки у письмовій формі у соціальній мережі, ніж при виконанні творчих навчальних завдань. Використання FB у процесі навчання англomовного ПМ дозволяє поєднувати взаємодії викладач – студент і студент – студент, надаючи можливість викладачам підтримувати зв'язок зі студентами поза навчальною аудиторією і обговорювати завдання, події в університеті, обмінюватись корисними посиланнями тощо.

Удосконалення лексичних, граматичних та орфографічних навичок також займає вагомe місце. Адже коментарі від одногрупників та викладачів сприяють збагаченню словникового запасу та автоматизації правильних граматичних форм та структур, значно покращуючи внаслідок цього вираження власних думок.

Поряд з перевагами використання FB, існує низка недоліків, адже студенти перш за все сприймають таке навчання як розвагу. Ще однією перешкодою є те, що студенти надто відкрито повідомляють персональну інформацію, а отже піддаються ризику спаму (рекламної інформації). Найбільшою проблемою Інтернету та соціальних мереж взагалі є Кібермоббінг, під яким розуміються погрози, залякування та «травлю» людини протягом певного проміжку часу. Проблемою є те, що важко і майже неможливо віднайти кривдника, оскільки у жодній з представлених соціальних мереж не вимагається введення справжніх імен та прізвищ. Хоча саме слово Кібермоббінг є досить новим, проте існують випадки, коли особа через постійні приниження та залякування покінчила життя самогубством.

Саме тому перед впровадженням соціальних мереж на уроках ПМ, викладач повинен пояснити студентам як переваги даного способу навчання, так і недоліки.

10 лютого 2006 року був запущений ресурс «Вконтакті», який спочатку призначався для студентів та випускників російських ВНЗ.

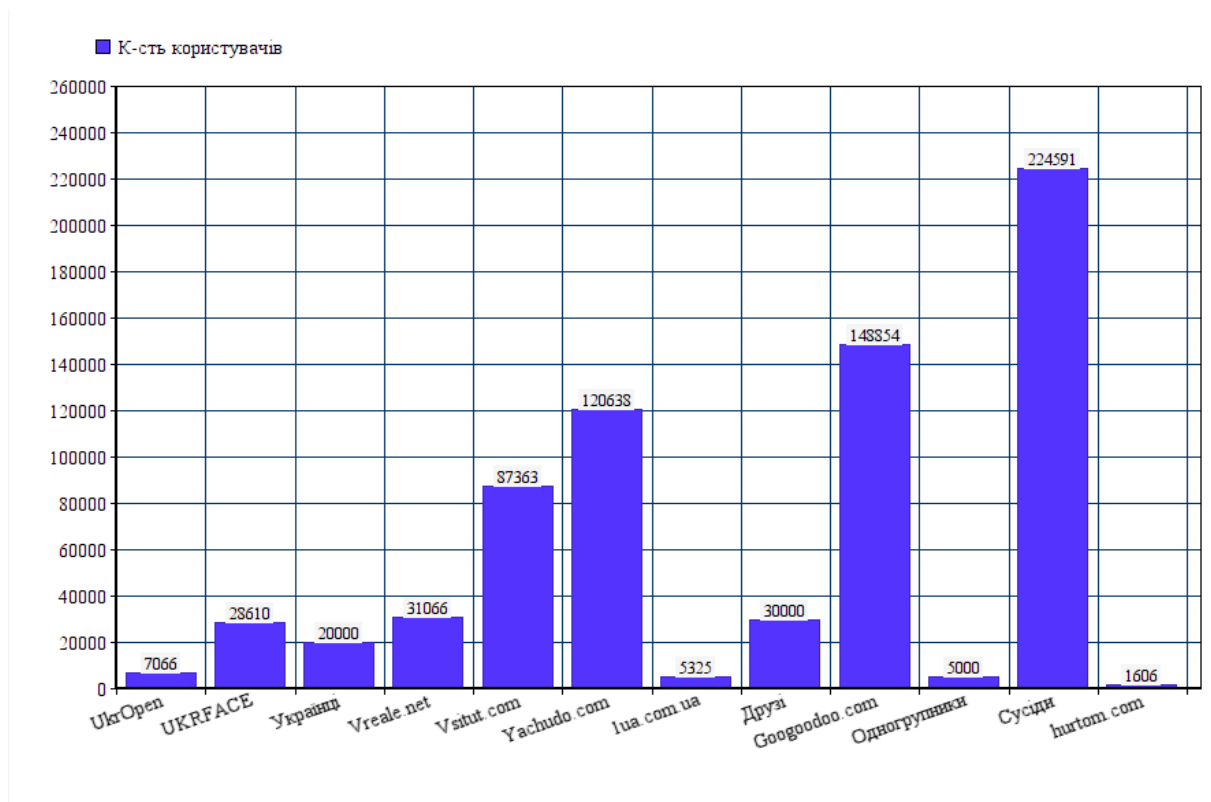
Оскільки такі соціальні мережі як «Вконтакті» та «Однокласники» заборонені на території України з 28 квітня 2017 року, зосередимо увагу на вивченні українських соціальних мереж, які також привертають увагу користувачів. Хоча вони ще не мають такої кількості користувачів як FB, проте є також досить популярними серед українців. Найбільш популярними є наступні - UkrOpen, UKRFACE, Українці, Vreale.net, Vsitut.com, Yachudo.com, Iua.com.ua, Друзі, Googoodoo.com, Одногрупники, Сусіди, hurtom.com, uamodna. Нижче наведено таблицю створення соціальних мереж та кількість користувачів.

Таблиця створення українських соціальних мереж

Таблиця 1

Назва соц.мережі	Рік заснування	Кількість користувачів
Українці	2009	~ 20 тис
UkrOpen	2015	~ 7 тис
UKRFACE	2014	~ 29 тис
Vreale.net	2009	~ 32 тис
Vsitut.com	2015	~ 87 тис
Yachudo.com	2017	~ 120 тис
Iua.com.ua	2005	~ 5 тис
Друзі	2014	~ 30 тис
Googoodoo.com	2018	~ 149 тис
Одногрупники	2017	~ 5 тис
Сусіди	2009	~ 225 тис
hurtom.com	2007	~2 тис

Мал.2 Діаграма популярності українських соціальних мереж.

Як бачимо, існує чимало українських соціальних мереж, тому розглянемо найпопулярніші з них.

Однією із перших вітчизняних соціальних мереж була «Українці». Хоча створена вона була ще в 2009 році, проте більшість користувачів мережі Інтернет дізнались про неї після заборони соціальних мереж російського виробництва «Вконтакті» та «Однокласники».

Розробники стверджують, що метою даної соціальної мережі було об'єднання всіх українців у одній соціальній мережі. Також судячи з дизайну, можемо помітити патріотичний ухил. «Українці» надають змогу своїм користувачам створювати та приймати участь в опитуваннях, створювати блоги та коментувати вже створені.

На відміну від інших соціальних мереж, користувач заходить на персональну сторінку лише вказавши електронну пошту та пароль, які були вказані при реєстрації.

Інтерфейс користувача створений виключно в патріотичних цілях. Користувач не може слухати музику, переглядати відео та фото. Саме через це більшість користувачів не надають перевагу даній соціальній мережі.

Соціальна мережа «Сусіди» є чи не найбільш популярною серед українців. Інтерфейс нагадує російську соціальну мережу «VK», також можна створювати опитування, додати запис у блозі та оголошення. Дана функція може використовуватись для швидкого опитування студентів та обговорювати у блозі певні теми.

Хоча велика кількість соціальних мереж надає широкий вибір користувачеві, зосередимо нашу увагу на найбільш популярній та доступній як на території України, так і за її межами – Facebook. Дана соціальна мережа може використовуватись для обговорення як у колі одногрупників, так і з носіями мови, що дозволяє не тільки розширити кругозір, а й покращити навички письма.

Розглянемо основні характеристики потенційних можливостей використання мережі Facebook при вивченні іноземної мови. FB дає змогу користувачам створювати власний профіль, оновлювати особисту інформацію, інформувати про інтереси, релігійні погляди і навіть такі дані, як сімейний стан. Окрім створення власних особистих профілей, користувачі також можуть додавати до друзів інших учасників, відправляти приватні повідомлення, вступати у групи, публікувати та коментувати відео та фотографії. Зважаючи різноманітність додатків, він є потужнішим ресурсом, ніж інші мережі. Створюючи навчальну групу у FB, викладачі здатні значно підвищити рівень мотивації у групі і надати студентам можливість брати участь у багатоступеневій взаємодії. FB дозволяє кожному студенту виконувати завдання зі швидкістю, характерною для його індивідуальних особливостей, і не залежати від більш здібних студентів.

Багато дослідників відзначають безумовно позитивний вплив використання FB на всіх етапах навчання англомовного ПМ. Встановлено, що додаток «FB групи» здатний покращити ПМ студентів. Писемне спілкування засобами FB сприяє підвищенню рівня змістовності, складності письмових робіт студентів, забезпечує миттєвий зворотній зв'язок, зменшення кількості помилок і сприяє висловлюванню точки зору, яку вони не здатні висловити в усному мовленні [50].

FB може ефективно використовуватись при навчанні писемного мовлення засобами онлайн дискусій. Використання FB у процесі навчання англomовного ПМ дозволяє поєднувати взаємодії викладач – студент і студент – студент, надаючи можливість викладачам підтримувати зв'язок зі студентами поза навчальною аудиторією і обговорювати завдання, події в університеті, обмінюватись корисними посиланнями тощо. Одним із найефективніших способів залучення всіх студентів до обговорення є започаткування дискусії в мережі інтернет. Оскільки найбільш доречною для цього буде платформа FB, тому концентруємо увагу саме на цій всесвітньо-відомій павутині.

1.3 Застосування онлайн дискусії для навчання іншомовного писемного мовлення.

Дискусія — форма колективного обговорення, мета якої — виявити істину через зіставлення різних поглядів, правильне розв'язання проблеми. (Т.Б.Гриценко, 2007). Використання дискусій можливе як при навчанні усного мовлення, так і писемного. Вперше онлайн дискусія була створена у 1979 в університеті Дьюка. Сьогодні онлайн дискусії все частіше використовуються у різних сферах повсякденного життя: у веденні бізнесу, у навчанні, та просто у побутових питаннях. Така форма дискусій допомагає залучити людей різних верст населення до колективного обміну думками та міжкультурного розуміння.

Інтернет-дискусії у 21 ст. все частіше використовуються на уроках іноземних мов. За допомогою дискусії студенти обговорюють важливі для них теми, обмінюються думками та висвітлюють власні інтереси. Так, за допомогою онлайн-обговорення, викладач може підготувати студентів до вивчення наступної теми, адже для ефективного засвоєння певних знань необхідні попередні навички. Даний вид обговорення також може використовуватись для обміну думками, інформацією, які вони опрацьовували поза класом.[1] Сама тема дискусії зазвичай формулюється до її початку. Мета дискусії — досягнення певної міри згоди її учасників щодо тем дискусії. Будь-яка дискусія передбачає обговорення будь-якого питання, теми або проблеми,

щодо яких вже існують різні точки зору. Дискусія на заняттях іноземної мови як елемент навчального курсу відрізняється від дискусій, що проходять в реальному житті перш за все своїми цілями. Тут не стільки важливо знайти рішення якоїсь проблеми, скільки набути певних навичок, досвід, застосувати і закріпити вже наявні знання і вміння в ході обговорення.

Головними рисами навчальної дискусії є те, що вона являє собою цілеспрямований і впорядкований обмін ідеями, судженнями, думками в групі заради пошуку істини, причому кожен з присутніх по-своєму бере участь в організації цього обміну ідеями.

Застосовуючи онлайн-дискусію, викладачеві варто розуміти, що дане впровадження на уроці вимагає більше уваги, ніж написання твору. Оскільки учні ще не знайомі з даною формою обговорення, варто пояснити їм що таке дискусія, її мета, як правильно вона будується. Перш за все необхідно пояснити студентам, що метою дискусії є не відстоювання власної точки зору, а виявлення нових ідей, шляхом колективного обговорення.

Перш ніж застосовувати онлайн-дискусії на уроках, кожен викладач повинен розуміти як переваги, так і недоліки даного способу навчання.

Серед переваг виокремлюють наступні:

1. Онлайн дискусії надають можливість будь-кому, будь-де та будь-коли додавати записи. Така можливість є перевагою сьогодення, адже даний спосіб навчання не вимагає фізичної присутності студентів та викладачів у навчальних кімнатах.
2. Онлайн-дискусії – це хороша альтернатива електронній пошті, адже додавши власний запис, кожен учасник бесіди бачить його. Тому не потрібно повторювати одну і ту ж думку, пишучи всім учасникам обговорення.
3. Вивчення іноземної мови за допомогою онлайн-дискусій – новинка в галузі освіти. Оскільки кожен учасник групи може бачити висловлювання інших, це є хорошим стимулом для вдосконалення власних навичок письма.

4. За допомогою онлайн-дискусії кожен учасник може продовжити обговорення навіть після завершення пари(уроку).
5. Даний спосіб навчання студентів іноземної мови є суттєвою перевагою над традиційними методами навчання, оскільки до обговорення можна долучити й носіїв мови, отже студенти будуть мати змогу спілкуватись живою іноземною мовою, отримати інформацію про ту, чи іншу інформацію «з перших рук».

Проте існує і чимало недоліків у нетрадиційному способі навчання, а саме:

1. Підлітки багато часу проводять за комп'ютером, саме тому завдання вчителя, який започатковує інтернет-дискусію, направити енергію та продуктивність учнів саме в те русло, де необхідно застосовувати знання;
2. Більшість студентів ніколи не використовували онлайн-дискусії раніше, саме тому перед впровадженням такої форми обговорення необхідно пояснити їм як використовувати платформи, створювати обговорення і т.д.
3. Неможливо нехтувати тим, що дискусія може загострюватись та призвести до суперечки, тому перед початком обговорення необхідно розповісти студентам, що метою дискусії є не відстоювання власної точки зору, а саме колективне обговорення, яке допоможе дійти логічного висновку з даної теми.

Вважаючи те, що під час онлайн дискусій студенти демонструють більш позитивне ставлення та більший рівень ефективності, викладач повинен переосмислити шляхи залучення учнів до обговорення. Соціолог Сара Макдолалд, започатковуючи онлайн обговорення, давала своїм студентам наступні завдання: опублікувати питання, які виникли стосовно даного матеріалу; сформулювати власну думку про те, що вже відомо з курсу, що залишається невідомим; зачекати на коментар одного з учасників обговорення.

Також Сара Макдоналд розповідає у своїй статті про випадки, які призводять до невдач під час онлайн обговорення. Серед них вона виокремлює наступні: відсутність мотивації, низька активність, недосвідченість у користуванні платформами; часто трапляється, що студенти публікують дописи, проте не

взаємодіють один з одним. Саме тому у своїй статті вона розповіла також поради для заохочення студентів.

- 1) Визначити цілі навчання учнів. Перш ніж обирати онлайн дискусії чітко визначити чому саме цей метод обговорення є найбільш ефективним у досягненні цілей.
- 2) Важливим також є мотивація студентів, адже лише налаштування на обговорення недостатньо, аби обговорення зростало. Можна придумати як дане обговорення буде використовуватись в подальшому. Наприклад, при підготовці до заліку чи екзамену.
- 3) Наступним фактором при заохоченні є чітке оцінювання. Перш ніж започатковувати обговорення, потрібно повідомити студентів скільки балів вони зможуть отримати за кожен вид обговорення (пост, коментар).
- 4) Необхідно також обрати конкретне завдання і дати чіткі інструкції. Необхідно запитати учнів про їхні очікування від цього виду обговорення та розповісти чого очікує викладач.

Не існує єдиних вимог щодо етапів проведення дискусії, проте, як правило, виділяють 3 етапи: введення в дискусію (підготовчий), обговорення проблеми (основний етап) і підведення підсумків (заключний етап).

Під час підготовчого етапу завдання вчителя полягає в тому, щоб створити необхідні умови для залучення студентів в дискусію з урахуванням психологічних особливостей цього віку. При виборі теми дискусії необхідно враховувати не тільки інтереси учнів, а й значущість даної теми при вивченні іноземної мови.

Погляди дослідників на характер підсумкового етапу не збігаються. Так, Н. В. Резнік та О. О. Ткачова вважають, що при підведенні підсумків дискусії необхідно прийти до певного позитивного результату, в той час як І. Г. Морозова обґрунтовує різницю між навчальною дискусією та дискусією в реальному житті, та наголошує на тому, що в навчальній дискусії не так важливо знайти рішення якоїсь проблеми, скільки набути певних навичок, досвіду, застосувати і закріпити вже наявні знання та вміння в під час обговорення.

При проведенні дискусії необхідно дотримуватися певних правил:

- «свобода слова». Кожен учасник повинен мати можливість висловити свою думку, навіть якщо вона відрізняється від думки групи;
- "без втрат". Кожне висловлювання, доповнення та уточнення повинні бути враховані і уважно розглянуті;
- обговорюються ідеї, а не особистості. В ході обговорення неприпустимо «переходити на особистості», навішувати ярлики, допускати зневажливі висловлювання];
- виявляти і формулювати проблему;
- аргументувати свої висловлювання;
- слухати і чути партнерів;
- співвідносити своє висловлювання з попередніми висловлюваннями;
- дотримуватися теми дискусії, щоб прийти до вирішення проблеми;
- бути терпимим до інших думок;
- висловлювати своє ставлення до інших думок у формі змістовного аналізу, а не в формі загальної їх оцінки і, тим більше, не в формі оцінки самих учасників;
- висловлювати власну позицію, а не просто повідомляти інформацію (зокрема, використовувати вступне слово для позначення своїх комунікативних намірів);
- звертатися до учасників дискусії і адресувати свої слова їм, а не простору.

Успіх дискусії визначається виконанням наступних вимог:

- питання дискусії повинні бути сформульовані цікаво, бути актуальними; викладач повинен володіти широкою громадською і науково-технічною ерудицією, здатністю тривалий час перебувати у великому розумовому напруженні;
- мотивація і готовність до спілкування учнів у дискусії залежать значною мірою від актуальності теми, від того, наскільки особистісно-значущою стане вона для них. У персоналізації змісту дискусії реалізується принцип особистісної орієнтації. Однак не завжди пряме звернення до особистості учня,

до його життєвого досвіду є успішним. Не завжди студенти готові розповідати вчителю і своїм однокласникам про особистий досвід і переживання за такими, наприклад, темами: «Конфлікти з однолітками», «Перше кохання», «Проблеми в школі» та ін. У цьому випадку доцільно «нейтралізувати» тему, звернувшись до учнів, наприклад, на тему «Конфлікти з однолітками» з таким питанням: "Які труднощі можуть мати молоді люди у вашому віці зі своїми ровесниками?). Таке формулювання дає можливість учням говорити про особистий досвід не як про власний, а сховавши його за абстрактними персонажами

- обов'язковою умовою успішного проведення дискусії є особливості мови викладача: вона повинна відповідати рівню знань студентів, не буди занадто складною для розуміння.

Таким чином, за допомогою застосування дискусійних методів можливе часткове або повне вирішення наступних завдань: усвідомлення учасниками своїх думок, суджень, оцінок щодо обговорюваного питання; вироблення шанобливого ставлення до думки, позиції опонентів; розвиток вміння здійснювати конструктивну критику наявних точок зору, включаючи точки зору опонентів; сприймати критичні зауваження на свою адресу, працювати в групі однодумців.

Ю.П. Сурмін зазначає, що якою б не була б ситуація, вона повинна відповідати наступним вимогам:

1. Бути максимально наближеною до реального життя;
2. Оформлена так, щоб дозволяти встановлювати зв'язок з накопиченого життєвим досвідом, а також з майбутніми життєвими ситуаціями старших школярів;
3. Містити проблеми і конфлікти;
4. Розв'язуватися в умовах тимчасових рамок, індивідуальних знань, навичок і здібностей;
5. Допускати різні варіанти вирішення.

Застосування інтернет-дискусій на уроках іноземної мови – новинка у галузі освіти. В цілому дискусія на уроках іноземної мови може застосовуватися як метод і як форма, тобто може проводитись в межах інших

занять [1]. Проте неможливо ігнорувати той факт, що студентів потрібно навчити як правильно використовувати дискусію при вивченні писемного мовлення засобами соціальних мереж.

Для оцінювання дискусії варто звертати увагу на наступні критерії:

Критерій I – пізнавальний- акцентує увагу на творчому мисленні, будові висловлювання та аргументуванні власної думки, передбачає творчий підхід та логічність висловлювання.

Критерій II: - механічний – передбачає у коректне вживання граматичних конструкцій, доцільність та правильність використання цитат. Складовими цього критерію є: граматики, орфографія та пунктуація; структурність та вживання виразів; стиль написання; використання цитат та посилання.

Критерій III – процедурний –передбачає дотримання термінів виконання.

Таким чином, успішність онлайн дискусії залежить від дотримання етапності підготовки та проведення дискусії, а при здійсненні контролю та взаємоконтролю - керуванням критеріями оцінювання, наведеними вище.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив дійти таких висновків:

Писемне мовлення на заняттях іноземної мови часто знецінювалось, саме тому сьгоднішні студенти відчують власну неспроможність у написанні власних висловлювань. Оскільки сучасна парадигма освіти вимагає знань як усного, так і писемного мовлення, майбутні вчителі іноземних мов стикаються з низкою проблем. Якщо усне мовлення постійно вдосконалювалось на заняттях, то писемному мовленню надавалось другорядне значення.

Існує багато способів навчання писемного мовлення, один із них – засобами ІКТ, а саме соціальних мереж. Однією з переваг є те, що за допомогою електронного варіанту написаної роботи, викладач може з легкістю перевірити студента на академічну доброчесність.

Проте існують і недоліки у використанні соціальних мереж на заняттях з іноземної мови. Серед них можна виділити відволікання студентів на численні

додатки, що їх містить FB, відсутність зорового контакту, ризик спаму, Інтернет-хуліганства, крадіжки інформації, негативне ставлення деяких студентів до веб-технологій.

Однією з найбільш відомих соціальних мереж є Фейсбук. Навчання писемного мовлення засобами соціальних мереж проводилось у ВНЗ США, Англії, Південної Кореї, Малайзії, Тайваню, описані у статтях M. N. Simpson, M. K. Kabilan, G. Blattner, M. Fiori, M. M. Yunus, J. P. Mazer, N. Selwyn, проте відсутня теоретично обґрунтована та розроблена методика навчання ПМ засобами FB.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Комплекс вправ для навчання писемного мовлення у закритій групі Фейсбук.

Ґрунтуючись на аналізі досвіду зарубіжних та вітчизняних дослідників, можемо виділити три етапи формування компетенції в писемному мовленні засобами FB. Беручи за основу методику навчання писемного мовлення О. М. Середи, виділяємо **інструментальний** (формування інструментальних навичок і вмінь), **підготовчий** (формування навичок створення висловлювань понадфразового рівня) та **основний** (формування вмінь створення висловлювань текстового рівня) етапи. Підготовчий та основний етапи складаються з двох підетапів. На згаданих етапах виконуються вправи розробленого комплексу для навчання писемного мовлення засобами соціальних мереж.

Розглянемо кореляцію етапів формування компетенції в писемному мовленні з відповідними вправами, які виконувались на даних етапах. У таблиці 2 подано етапи навчання писемного мовленнями засобами Фейсбук.

Таблиця 2

Етапи навчання писемного мовлення засобами Фейсбук

Етап навчання	Зміст етапу
0 – Інструментальний (оволодіння інструментальними навичками і вміннями)	1) Реєстрація в електронній пошті. 2) Реєстрація в мережі Facebook.
1 – підготовчий (формування навичок створення висловлювань понадфразового рівня)	
1.1 – підготовчий (ознайомлення із текстом-зразком)	Ознайомлення студентів із текстом-зразком з детальними інструкціями
1.2 – підготовчий (оволодіння навичками створення висловлювань понадфразового рівня)	Виконання вправ на рівні фрази та понадфразової єдності
2 – основний (формування вмінь створення висловлювань текстового рівня)	
2.1 – (оволодіння вміннями створення висловлювань текстового рівня)	Написання студентами власного письмового висловлювання текстового рівня
2.2 – основний (контроль, взаємоконтроль та аналіз помилок)	Коментарі з боку викладача та студентів, виправлення помилок та оцінювання висловлювання викладачем

Розглянемо етапи навчання писемного мовлення засобами інтернет-технологій, відповідні уміння та вправи, характерні для цих етапів.

На інструментальному етапі формуються наступні вміння: 1) вміння використання веб-браузера; 2) вміння реєстрації електронної поштової скриньки; 3) уміння реєстрації в соціальній мережі Facebook; 4) уміння приєднуватись до групи у цій мережі; 5) навички створення, редагування, відправлення та коментарю повідомлень у мережі;

Отже, на інструментальному етапі відбувається підготовча робота, долаються технічні труднощі, пов'язані з використанням соціальних мереж.

Викладач знайомить студентів із особливостями використання найпопулярніших Інтернет браузерів (Google Chrome, Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera), їхніми основними функціями, а саме: завантаженням Інтернет-сторінок, копіюванням та збереженням файлів з Інтернету, створенням закладок. Студенти також оволодівають навичками створювати власну поштову скриньку, наявність якої є необхідною умовою для подальшої реєстрації у більшості соціальних мереж, зокрема FB. Інструментальний етап передбачає також оволодіння студентами навичками створення, редагування, відправлення, отримання електронних повідомлень, написання відповідей на електронні листи. Студенти реєструються у мережі FB, використовуючи попередньо створену електронну адресу, та долучаються до робочої групи. На даному етапі виконуються вправи 1 – 4.

Вправа 1.

Мета – реєстрація власної електронної адреси.

Task: Now you are going to create your own e-mail address. First of all you need to enter www.gmail.com, which is one of the most popular e-mail servers.

The image displays the Google account creation interface. The top part features the text "One account is all you need" and "A single username and password gets you into everything Google." Below this are icons for various Google services. The bottom part is titled "Make Google yours" and "Set up your profile and preferences just the way you like," showing three profile examples. On the right side, a registration form is shown with the following fields:

- Name:** First and Last name input fields.
- Choose your username:** A text input field followed by "@gmail.com". Below it is a checkbox labeled "I prefer to use my current email address".
- Create a password:** A text input field.
- Confirm your password:** A text input field.
- Birthday:** Three dropdown menus for Month, Day, and Year.
- Gender:** A dropdown menu with "I am..." and a downward arrow.

Prove you're not a robot

Skip this verification (phone verification may be required)

235 45345985

Type the text:

Location

Ukraine (Україна)

I agree to the Google Terms of Service and Privacy Policy

Next step

Мал.3 Реєстрація електронної адреси.

Task: You need to provide the server with some information, some of which is optional. You must type your first and last name, create your username (that will be your e-mail address), create and confirm your password, write your birth date, specify your gender (male or female), and finally put a tick to confirm that you agree to the Google Terms of Service.

Вправа 2.

Мета – реєстрація студентів в соціальній мережі Facebook.

Режим виконання: індивідуальний

Контроль: взаємоперевірка і обговорення питань, що виникатимуть в процесі реєстрації; заповнення і відправка запиту на реєстрацію

Task: Now you are going to become a Facebook user! The process is very simple and will take you only a few minutes. First you need to enter <https://www.facebook.com/>, which is one of the most popular and visited social networks not only in Ukraine, but in the world. You need to type your first and last name, your valid e-mail address, password, date of birth and gender. Finally, click Register.

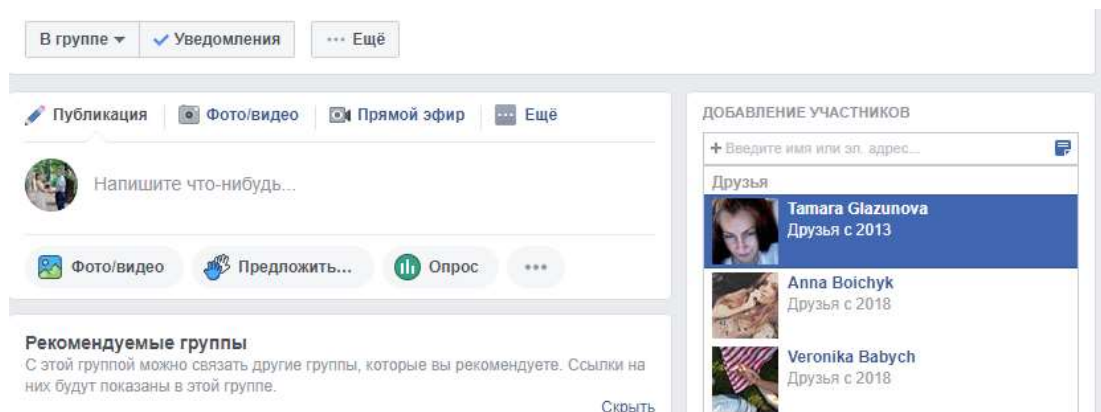
Мал.4 Реєстрація у соціальній мережі Facebook.

Вправа 3.

Мета: вступ до закритої групи Facebook.

Контроль: групове обговорення, взаємоперевірка.

Task: *Now, you have to become a member of our Facebook group. There we are supposed to share the information, tasks and comments. I have sent the invitations to each of you. After you click «Accept», and you will become a member of our group.*

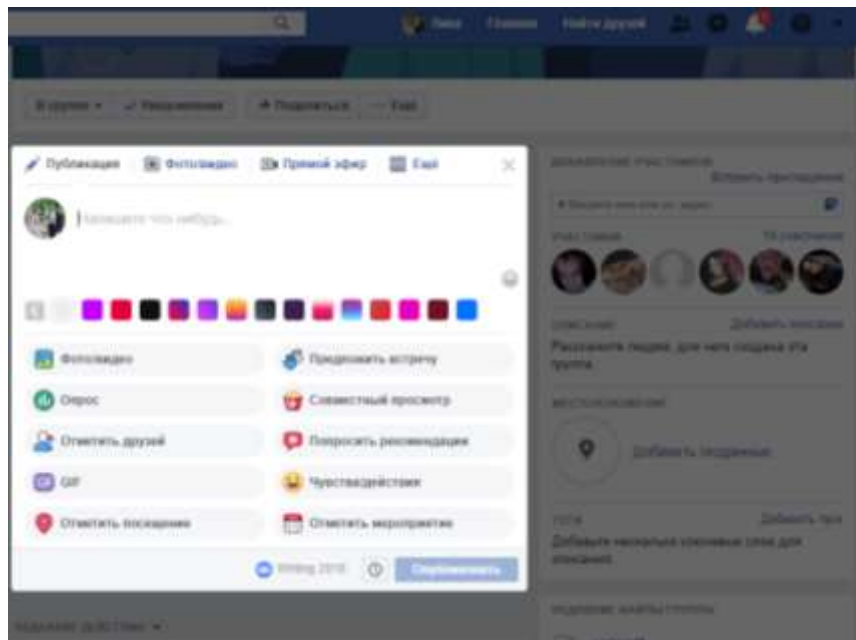
Мал.5 Додавання учасників обговорення до групи

Вправа 4.

Мета: ознайомлення студентів з можливостями закритої групи Facebook.

Режим виконання: індивідуально

Task: *We are going to work in this closed group where you can write posts on the group "wall"; add comments; see photos and files of the group. Remember, that only the members of our Facebook group can post and see the materials.*

Мал.6. Ознайомлення студентів із можливостями закритої групи.

Наступним етапом є підготовчий етап, який у свою чергу поділяється на два підетапи. Метою підетапу 1.1 є ознайомлення студентів з текстом – зразком есе. Необхідність цього етапу викликана тим, що, не всі студенти початкових курсів володіють основними правилами написання іншомовного письмового повідомлення (у даному випадку – есе), не знайомі з його компонентами та структурою. Студенти виконують рецептивні вправи, самостійно знайомлячись з текстом-зразком, проглядають правила написання тексту есе і виконують завдання за зразком. На цьому етапі виконуються вправи 5-8

Вправа 5.

Мета – ознайомлення зі структурними та лінгвістичними характеристиками тексту-міркування.

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: взаємоперевірка, групове обговорення.

When describing a profession, its pros and cons, your essay needs to be well organized. We can divide it into four paragraphs.

1. In the **introduction**, we give general information about the subject, without giving opinion;
2. In the **second paragraph** we give the **advantages** with the examples;
3. In the **third paragraph** we give the **disadvantages** with the examples;

4. In the **conclusion**, we **sum up** the subject, stating our own opinion clearly.

Task: *Look at the text below, where my friend Ann describes her profession, and analyze all the four paragraphs. Which one is an introduction/conclusion? Which one is about advantages, disadvantages and where is the conclusion?*

There are so many jobs in the world that a school-leaver can get lost in the variety thereof. Generally, I think that choosing the right job is the main question for everyone. It is very difficult to choose a career. Of course parents can help their children make the right choice, but only you can choose your future profession.

All professions have some advantages and disadvantages. So, before you choose your profession, you have to consider your interests, hobbies and skills. When I made the decision to become a teacher, I also considered advantages and disadvantages of this profession.

Teaching has a lot of advantages. Firstly, teachers of foreign languages have no language barrier. They can travel or work abroad and be understood by native speakers. Secondly, they help people reach their goals. Teachers have the most important job, because they play an important role in shaping the hearts and minds of young people. They can influence the pupils by improving their knowledge of the foreign language and developing their personality. Thirdly, teachers keep learning, improving their organizational skills and become multi-tasking. Finally, only teachers can understand the new generation, because they spend most part of their life with children.

Regarding the disadvantages, it must be said, that it is very hard to be a teacher. Teachers have a lot of paper work; they have to be prepared for their classes. It takes a lot of time to find different tasks to make classes more interesting. It is also really hard to find a way with children, because every pupil is a unique individual who has never been before and will never again exist. Besides, some teachers who are devoted to their jobs spend days at school and neglect their own children. Also you have to know that they spend the most part of their life in school. Summing it all up, before you choose this career, you should remember that it is a very demanding job and you will have a lot of responsibilities. Personally, I decided

to be a good teacher, because I like to work with children and I enjoy learning and teaching English.

Така вправа дозволяє студентам краще зрозуміти саму суть та особливості написання письмового твору. При виконанні студентами вправ необхідно активізувати взаємодію студент – студент для організації обміну думками і враженнями.

Вправа 6.

Мета – ознайомлення з засобами внутрітекстової зв'язності.

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: самоконтроль за ключами.

Task: Look at the essay describing the teaching profession (task 5) and highlight transition words (e.g.: firstly) and sentence connectors that give the text coherence.

Вправа 7.

Мета – аналіз коректності змісту вступу есе - міркування.

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: взаємонтроль.

Task: Look at the introductions of the essays written by students describing professions and think how it can be improved.

1. My mother works as an accountant. She likes it. Many people think that accountant's job is just work with money. But this work consists of paperwork, you have to stare at the computer all the time and others. Let's think about all advantages and disadvantages.
2. My father's job consists of many different aspects, he manages to do a lot of work himself. So, he is an agronomist. He is self-employed. Of course, this job, like many others, has some advantages and disadvantages.
3. Both of my parents are teachers. They taught pupils in different schools, but now my dad works in school №4 near my native town, and my mother works in a technical school. I didn't follow the footprints of my parents absolutely, and I don't want to become a teacher, but I decided to learn the English just like they did.

Вправа 8.

Мета – аналіз коректності змісту вступу та закінчення есе міркування.

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: взаємонтроль.

Task: Look at the conclusions of the essays written by students describing professions and think how they can be improved.

1. So, I think this job is important and rewarding, but stressful and hard at the same time. If you do what you like it will worth it.
2. In conclusion I can say, that teacher is not a job for everyone. If you are a communicative person, know psychology and like to teach smb – it's your choice. If not, try smth else. There are a lot of different professions and everybody can choose what he likes.
3. In conclusion I want to say that this profession is really responsible and stressful, so you have to be strong and do not fall down.

Підетап 1.2 присвячений формуванню навичок створення висловлювань понадфразового рівня типу «професія». З цією метою виконуються вправи на підстановку, трансформацію, заміну та комбінування (matching) на рівні фрази та понадфразової єдності. На цьому етапі виконуються наступні вправи:

Вправа 9.

Мета – розвиток уміння аргументування.

Режим виконання: в парах, усно.

Контроль: взаємоперевірка, групове обговорення.

Task: Look through the following list of professions. Which of them would you recommend for girls and which of them are suitable for boys? Why?

a plumber; a fireman; an officer; a doctor; a cook; a poet; a pilot; a butcher; a book-keeper; a shop-assistant; a postman; a nurse; a secretary; an engineer; a teacher; a pianist.

<i>Boys</i>	<i>Girls</i>

Вправа 10.

Мета – розвиток лексичної навички.

Look through the following adjectives; choose positive and negative adjectives for describing a profession.

Well-paid, rewarding, competitive, responsible, stressful, physically demanding, varied.

Ця вправа виконується онлайн на платформі Learning Apps. На малюнку 7 (стор.37) поданий скріншот монітора при виконанні вправи.

На підетані 1.2 студенти також вчаться писати окремі компоненти твору (вступ, основна частина, завершення). Для цього підетапу характерні такі вправи:

Вправа 11.

Мета – розвиток уміння висловлюватися послідовно та логічно.

Режим виконання: індивідуальний.

Контроль: самоконтроль.

Мал.7 Диференціація прикметників для опису професії

Task: Now, students, you have four cards, where you can find an introduction, a paragraph with advantages, a paragraph with disadvantages and the conclusion. Your task is to arrange these three paragraphs in the right order.

As for advantages, first of all it is one of the most important jobs in our life because all of us need doctors badly. They avert the danger of disease, help to overcome different illnesses and even save people's lives. Secondly it is a rewarding job, doctors are getting respect for their work and it stimulates them to work further. Finally, it is a great feeling to be able to help people, to understand that you are needed and that your help can improve smb's life.

So, being a doctor is a very important, but hard, stressful and responsible work and it's up to everyone to decide whether he is ready to accept the responsibility of being a doctor or not.

Unfortunately, there are more disadvantages of being a doctor than advantages. Firstly, studying to become a doctor can involve several years of hard and persistent work. It is really hard to study at the Medical University, because being a doctor requires a lot of knowledge. Secondly, it is a responsible job, because doctors are in charge of smb's life. They are not allowed to do any mistakes. Moreover, it is very stressful to be a doctor because they see people suffering from physical pain or even dying. They hardly could cope with stress on their job. What is more, doctors have to be aware contacting sick people, because it is can be dangerous for their own health. To crown it all, doctors are underpaid and overworked, they have little free time.

A lot of young people want to become doctors, but do they really know what it is to be a doctor? Let's consider all the advantages and disadvantages of this profession.

Вправа 12.

Мета – виділення головних частин тексту.

Режим виконання: індивідуальний.

Контроль: самоконтроль.

Task: Now, students, you are supposed to match the labels "introduction", "the main body" and the "conclusion" with the corresponding parts of the text.

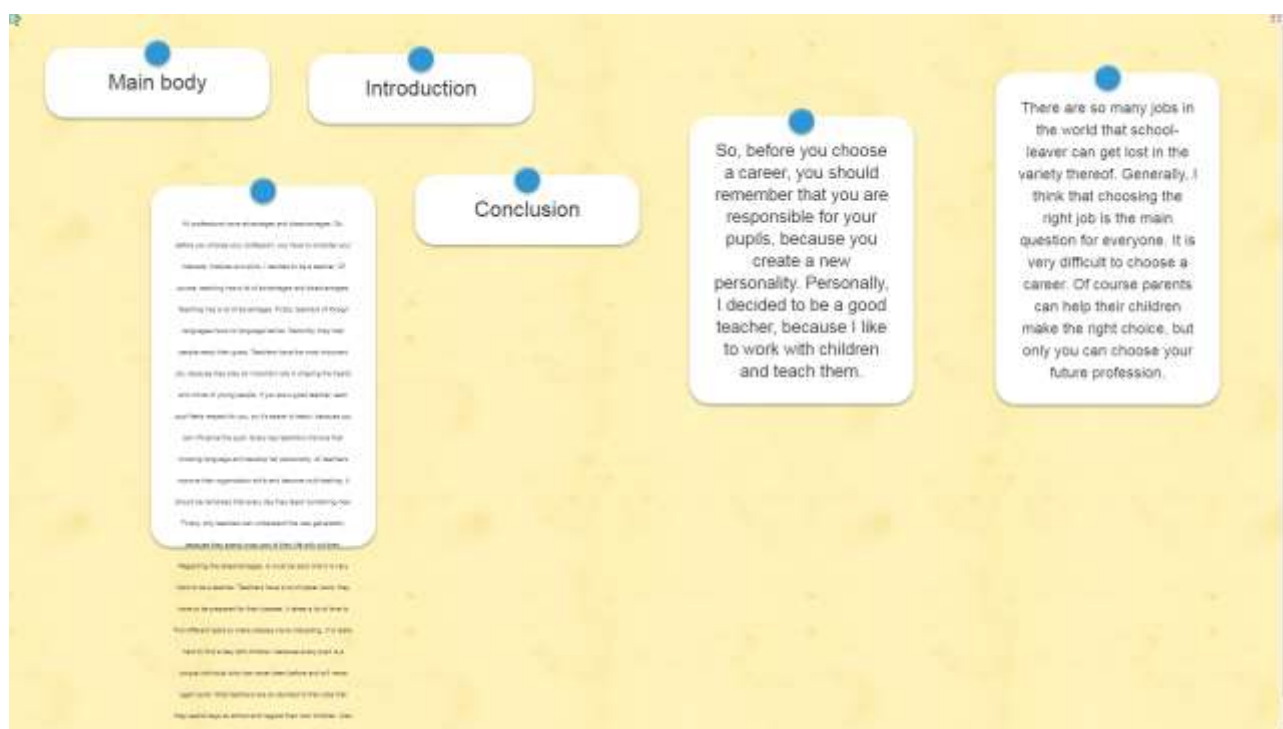
Вправа виконується онлайн, зразок її виконання можна бачити на мал. 8 (стор.39).

Вправа 13.

Мета – розвиток уміння написання вступу та висновків за заданим текстом ессе.

Task: The following essay lacks such important parts as introduction and conclusion. Read the body of the essay and add the missing parts.

One of the advantages of using Internet is that we can find every information we want to. The thing we are searching will be for sure found in one of the millions of pages. What is more, the searching process is very short and the Internet portals like

Мал.8. Поділ тексту на основні частини.

'YAHOO' and 'AltaVista' are created to help us with it. In addition, if we have the Internet at home, we don't have to go to the libraries. In this way, we are sparing our priceless time. Another advantage is that we can communicate almost with everyone through the Net with help of e-mails and messengers. It's cheaper and faster than the normal mail.

On the other hand, the disadvantages are a serious problem for today's world. The Internet is causing one of the worst diseases - the Internet addiction. People are wasting their time taking part in the useless chats. However, it's good because we can talk with almost everyone from the furthest sides of our planet, but on summary - it's not worth spending our time. In addition, if we don't have the ADSL*, we spend too much money on the modem connection. There is also a danger for the teens because

of the presence of paedophiles on the Net and lot of pages, which includes the videos for adults.

Вправа 14.

Мета – розвиток уміння написання тексту есе за заданими вступом та висновками.

Task: The following essay lacks such important parts as introduction and conclusion.

Read the body of the essay and add the missing parts.

Everything in the world has good and bad aspects, and that can definitely be said as true for the phenomenon that is Facebook. Our lives have been taken over by this long running trend, one that has lasted more than a single season, in fact one that has lasted longer than any of us could have possibly predicted. It hasn't been discarded like last season's jacket, or pushed to the back of the wardrobe like last year's shoes. No, Facebook is just as 'in' now as it was when it was first open to the global market. More so, even. And let's be honest, what's not to love?

***

I don't see social networking, in particular Facebook, as an entirely bad thing or a completely good thing, but simply a combination of the two. As with everything in life, there are elements of both associated with it, and just like junk food and most good things, moderation is the key. As human beings we can't help but succumb to the latest trend, and I'll admit to occasionally overdoing it and sacrificing valuable time that could be spent on study or exercise, but we're not completely to blame. I mean, what's not to love about a global grapevine? The curious, social creatures we are cannot help but to be sucked in.

Основний етап присвячений формуванню вмінь створення висловлювань текстового рівня і також складається з двох підетапів. На підетапі 2.1 відбувається написання студентами власне письмового твору. При цьому здійснюється як контроль з боку викладача, так і самоконтроль і взаємоконтроль. Студенти читають висловлювання однокурсників у режимі онлайн, виявляють помилки та залишають коментар з аналізом помилок після прочитаного висловлювання.

На цьому етапі студенти виконують письмове завдання у робочій групі соціальної мережі FB. Для виконання цього завдання усі студенти групи мають зареєструвати особисту сторінку в мережі (див.інструментальний етап) та приєднатися до закритої групи, попередньо створеної викладачем. Статус закритої групи означає, що будь-хто може бачити групу та її учасників, але не може читати публікації, якщо він не є членом цієї групи. Вони також не мають прав публікації, редагування чи додавання коментаря. Подати заявку на вступ до закритої групи можна за допомогою клавіші «Приєднатись до групи», що знаходиться поряд із фотографією групи. Після цього адміністратор цієї закритої групи (в нашому випадку – викладач) приймає заявку студента, і останній стає офіційним учасником групи. Кожен учасник групи може розміщувати свої письмові висловлювання, публікувати фото і відеоматеріали, проводити опитування і завантажувати файли з комп'ютера. Крім того, усі учасники групи мають можливість коментувати висловлювання одногрупників та оцінювати їх за допомогою клавіші «подобається».

Контроль та взаємоконтроль здійснюється за допомогою функції «Коментувати».

На цьому етапі студенти також розміщують у закритій групі власні висловлювання.

Вправа 15.

Мета – створення ессе-міркування.

Task: Write a description of your parent's profession. Pay attention to the introduction, the body of the essay and its conclusion. Upload it in FB.

Підман 2.2 присвячений формуванню уміння контролю, взаємоконтролю та виправлення помилок. FB робить цей процес надзвичайно ефективним, адже на відміну від звичайних рукописних творів, що зазвичай перевіряються лише викладачем, роботи студентів, опубліковані у FB, можуть бачити та коментувати всі учасники групи.

Корекція помилок в писемному мовленні займає важливе місце у навчанні англomовного письма. Виправлення помилок вчителем асоціюється з червоною пастою, яка зіпсувала всю роботу. Виправляючи помилки, викладач

забуває про заохочення студента. Адже, побачивши покреслену роботу, не кожен студент захоче вдосконалювати свої навички письма. Саме тому, виправляючи помилки, необхідно не стільки вказати на саму помилку, скільки звернути увагу студента на її присутність. В нашому дослідженні після написання власного висловлювання саме одногрупники вказуватимуть на характер помилок, здійснюючи так звану «взаємокорекцію». Для цього необхідно ознайомити студентів з різними видами помилок.

Виділяють наступні види помилок у іншомовному писемному мовленні:

- 1) Лексичні
- 2) Граматичні
- 3) Орфографічні
- 4) Пунктуаційні

До лексичних помилок належать:

- вживання неправильного слова «WW» (Wrong Word): E.g.: *As our plane flew on the mountains we saw snow.*
- помилкове вживання зайвого слова «X» (Extra word) E.g.: *As our plane flew over to the mountains we saw snow.*
- пропущене слово «M» (Missing Word) E.g. : *As our plane flew over the mountains __ saw snow.*

До граматичних помилок належать наступні:

- неправильна форма дієслова WF (Wrong form). E.g.: *As our plane flew over the mountains we was seeing snow.*
- неправильне вживання артиклів;
- неправильне вживання часу WT (Wrong tense)
E.g.: *As our plane flew over the mountains we see snow.*

До орфографічних помилок належать помилки у написанні слова. Такі помилки трапляються у писемному мовленні не лише іноземців, а й носіїв мови. Найефективнішим засобом, для уникнення такого роду помилок, є перевірка правопису слів. Самоконтроль студентами орфографії може здійснюватися як за допомогою словника, так і у документі Microsoft Word, де слово з орфографічною помилкою підкреслюється червоною хвилястою

лінією. Для позначення орфографічної помилки в англійській мові вживається буквосполучення «SP» (Spelling). E.g.: As our plane flue over the mountains we saw snow. (Правильна форма – flew).

Пунктуаційні помилки також відносяться до роду помилок, що властиві не лише іноземцям, а й носіям мови. До них належать пропущення розділових знаків. Для позначення пунктуаційної помилки на письмі використовується скорочення «P» (Punctuation).

E.g.: As our plane flew over the mountains; we saw snow. (Правильно – «As our plane flew over the mountains we saw snow»)

Формування професійного умінь корекції та взаємокорекції помилок у писемному висловлюванні відбувається у ході читання та коментування висловлювань, які публікуються у ФБ за наступним алгоритмом: 1) Студент пише есе про професію одного з батьків та публікує свій допис у закритій групі FB, де інші учасники можуть читати та коментувати.

2) Інші учасники групи знаходять помилки (граматичні, лексичні), і вказують на їх характер у коментарі після висловлювання (напр.: is rewarding job – ART);

3) Студент аналізує коментарі одногрупників та виплавляє помилки у власному висловлюванні.

4) Викладач перевіряє виправлення студента та виставляє остаточну оцінку.

Для цього підетапу характерні наступні вправи:

Вправа 16.

Мета – формування умінь корекції висловлювання.

Тип: самокорекція помилок.

Режим виконання: індивідуальний.

Контроль: самоконтроль.

 Вика Первак загрузила файл.
11 сентября в 21:05

Dear students!
Thank you for your compositions! They are very interesting)
Your next task is:
1. Read a composition of one groupmate.
2. Write out words/ sentences which contain a mistake and indicate the type of the mistake (below the essay)
E.g.: The first month I spent in the country.- WO
3. Correct the mistakes in your own essay

In this document you can find the indicators of the mistakes!
Deadline is on Thursday !

 code.pdf
PDF

Мал 9. Завдання на виправлення помилок одногрупників

З метою виявлення помилок, студентам надаються шифри різних типів помилок, які вони можуть знайти у роботах одногрупників.

Code	Use	Example
WW	Wrong word	<i>As our plane flew <u>on</u> the mountains we saw snow.</i>
WT	Wrong time	<i>As our plane flew over the mountains we <u>see</u> snow.</i>
WF	Wrong form	<i>As our plane flew over the mountains we <u>was seeing</u> snow.</i>
WO	Wrong order	<i>As our plane over the mountain <u>flew</u> we saw snow.</i>
SP	Spelling	<i>As our plane <u>flue</u> over the mountains we saw snow.</i>
P	Punctuation	<i>As our plane flew over the mountains;<u>;</u> we saw snow.</i>
X	Extra word	<i>As our plane flew over <u>to</u> the mountains we saw snow.</i>
M	Missing word	<i>As our plane flew over the mountains <u>__</u>saw snow.</i>
R	Register	<i>As our plane flew over the mountains we <u>observed</u> snow.</i>
?	Not clear	<i>As our plane flew over the mountains we saw snow.</i>
!	Silly mistake!	<i>As our plane flew over the mountains we <u>seed</u> snow.</i>
RW	Try re-writing	<i><u>Our vehicle flies, we snow find, over mountains you saw it.</u></i>

Після здійснення корекції, самокорекції та пояснення студентам помилок, викладач повторно перечитує висловлювання та корекції студентів, після чого

студент має опублікувати остаточне та виправлене висловлювання у робочій групі соціальної мережі Facebook. Далі студенти виконують наступне завдання: Вправа 17.

Мета: створення остаточного варіанту висловлювання.

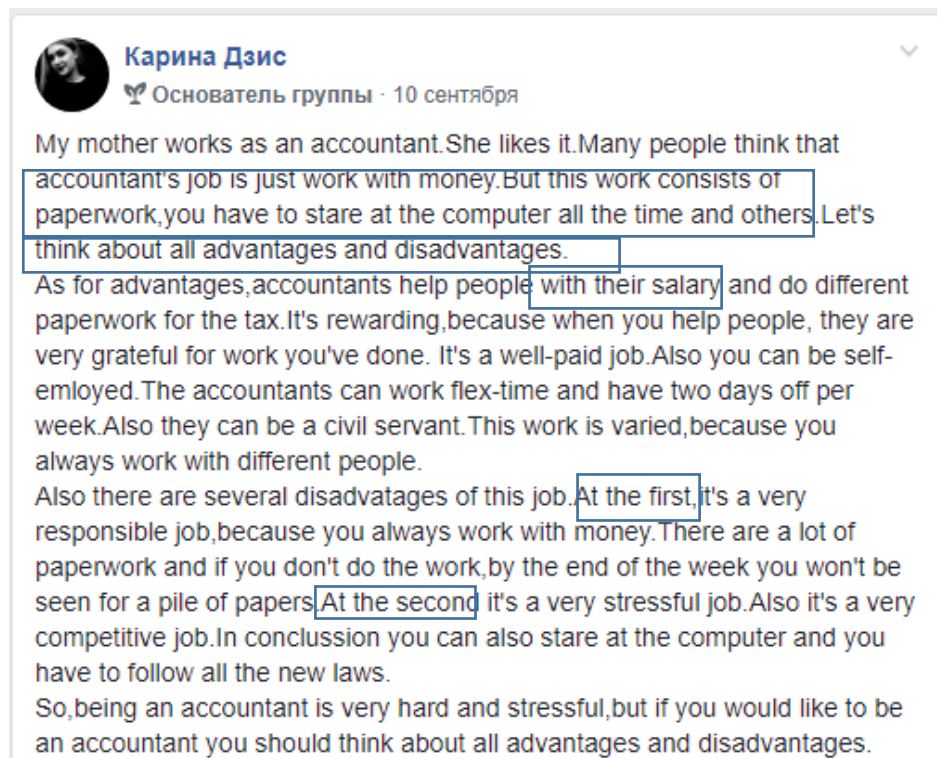
Тип: публікація висловлювання у робочій групі Facebook.

Режим виконання: індивідуальний.

Контроль: самоконтроль.

Task: Now post the final version of your writing in our group.

Наведемо приклад однієї з публікацій студентів.

Мал. 10 Публікація висловлювання одного з студентів з виділеними помилками.

2.2 Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для навчання писемного мовлення у ході пробного навчання

З метою перевірки ефективності розробленого комплексу вправ для навчання писемного мовлення студентів у групі 2ФА2 факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського було проведено пробне навчання, яке тривало з 05.09.2018р. по 28.11.2018 р.

Під час проведення пробного навчання нами були використанні такі методи психолого-педагогічних досліджень як:

- опитування;
- педагогічне спостереження;
- метод порівняльного аналізу;
- статистична обробка даних.

Окрім цього ми використовували ресурси мережі інтернет, а саме соціальну мережу Facebook, програму LearningApps для створення та виконання вправ у режимі онлайн (див. Вправа 11, Вправа 13).

При організації пробного навчання, брались до уваги вікові та психологічні особливості студентів та особливості роботи із застосуванням ресурсів мережі Інтернет.

Вступні заняття з використанням вправ проводились в аудиторії, яка оснащена комп'ютерами та виходом до мережі Інтернет, що дозволило студентам працювати самостійно та виконувати завдання без сторонньої допомоги. На першому занятті студентам розповідалось про мету дослідження та алгоритм роботи. Подальші інструкції давались за допомогою соціальної мережі Facebook у закритій групі і завдання виконувались самостійно як домашня робота. Розглянемо детально хід пробного навчання.

Пробне навчання розпочалось на інструментальному етапі, на якому студенти були ознайомлені з метою та особливостями писемного мовлення в режимі онлайн. На цьому етапі їм було запропоновано виконати вправи 1-4. Для перевірки вихідного рівня сформованості умінь та навичок писемного мовлення було здійснено вихідний контрольний зріз умінь та навичок писемного мовлення у формі повідомлення до закритої групи Фейсбук. З результатами вихідного зрізу №1 можемо ознайомитись нижче (див. Таблиця 2)

Таблиця 3

Контрольний зріз рівня сформованості умінь писемного мовлення №1

№ п/п	Прізвище, ім'я	Критерій 1	Критерій 2	Критерій 3	

		логічність висловлювання	підведення підсумків	оригінальність	аргументованість	Мовне оформлення	Структура висловлювання	Дотримання термінів	Загальний бал
	Максимальна к-ть балів	10	10	10	10	10	10	10	70
1.	Бабич Вероніка	8	8	8	9	7	8	10	58
2.	Бойчук Анна	9	9	9	9	6	8	10	60
3.	Бондар Анастасія	5	3	4	4	5	5	8	34
4.	Голуб Ольга	9	8	9	9	9	10	10	64
5.	Денісова Марія	9	9	9	9	8	9	10	63
6.	Дзіс Карина	8	8	7	9	6	7	9	54
7.	Євстігнеєва Дарина	7	7	8	9	8	9	10	58
8.	Клешко Юлія	4	5	4	5	5	5	8	36
9.	Меланишина Юлія	7	7	8	9	7	8	10	56
10.	Пасечніченко Максим	8	7	7	9	8	8	8	55
11.	Розбіцька Карина	8	9	9	9	7	9	10	61
12.	Сотник Ганна	7	8	7	9	7	8	10	56
13.	Ступацька Інна	8	7	8	9	8	8	10	58
14.	Усенко Катерина	7	8	7	9	7	7	9	54
15.	Чадунелі Ян	7	7	7	7	7	7	7	49
	<i>Загальний бал групи</i>	<i>111</i>	<i>110</i>	<i>111</i>	<i>115</i>	<i>112</i>	<i>124</i>	<i>139</i>	
	<i>Середній бал групи</i>	<i>7.4</i>	<i>7.3</i>	<i>7.4</i>	<i>7.6</i>	<i>7.4</i>	<i>8.2</i>	<i>9.2</i>	
	Середній бал групи за критеріями	7.4 б.				7.8 б.		9.2 б.	8.1 б.

Оцінювання висловлювання студентів за десятибальною шкалою здійснювалось за наступними критеріями:

За критерієм 1 оцінюється критичне мислення студента, будова висловлювання та аргументування власної думки. Розглянемо детальніше результати оцінювання.

За логічність висловлювання оцінку «дуже добре» (9 балів) отримали 3 студенти, що означає, що вони дотримувались вимог щодо зв'язності тексту;

оцінку «добре» (8-7 балів) отримали 10 студентів, які показали достатній рівень зв'язності власного висловлювання; оцінку «задовільно» отримали 2 студента, що означає, що студенти не дотримувались логічності викладу думок.

За дотримання вимог до структурних характеристик оцінку «дуже добре» (9 балів) отримали 3 студенти, які у власному висловлюванні логічно завершили виклад думок, підводячи підсумки вищесказаного. Оцінку «добре» (8-7 балів) отримали 10 студентів, що свідчить про недостатню логічність у підведенні підсумків; оцінку «задовільно» отримали 2 студента, чиї роботи в більшості були запозичені з ресурсу Інтернет без посилань на джерело.

За оригінальність висловлювання оцінку «дуже добре» (9 балів) отримали 4 студенти, що свідчить про високий рівень самостійності; оцінку «добре» (8-7 балів) отримали 9 студентів, що означає недостатній рівень автентичності викладу думок; оцінку «задовільно» отримали 2 студента, чиї твори містили низький відсоток власного висловлювання.

Достатня кількість аргументів щодо переваг та недоліків певної професії проявлялась у роботах 11 студентів, за що вони отримали оцінку «дуже добре»; двоє студентів отримали оцінку «задовільно» за даним критерієм, адже незважаючи на достатню кількість аргументів, робота, запозичена з мережі Інтернет і видана за власну не може бути оцінена у високий бал.

Середній бал групи за першим критерієм склав 7.4 бали.

У критерії 2 звертаємо увагу на мовне оформлення та структуру висловлювання. Результати оцінювання висловлювання студентів за критерієм 2 були наступні: за мовне оформлення: оцінку «дуже добре» отримала 1 студентка, яка допустила найменшу кількість помилок; оцінку «добре» отримали 11 студентів, які допустили незначні граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилки, що не перешкоджали розумінню; оцінку «задовільно» отримали двоє студентів, чиї роботи були частково запозичені з мережі Інтернет.

За структурою висловлювання, роботи студентів були оцінені наступним чином: 4 студенти отримали оцінку «відмінно» (10-9) за дотримання основних вимог щодо вступу, основної частини та кінцівки; оцінку «добре»

отримали 9 студентів, які не повністю дотримались вимог та не чітко сформулювали вступ та кінцівку.

Середній бал групи за другим критерієм склав 7.8 бали.

За критерієм 3, де увага акцентується на дотриманні термінів, 9 студентів отримали оцінку «відмінно» (10 балів), оскільки вони дотримались часових рамок, відведених на виконання даного завдання; 5 студентів отримали оцінку «дуже добре», адже не повністю дотримались терміну виконання завдання (коментарі були написані після відведеного часу). Середній бал групи за третім критерієм склав 9.2 бали.

Середня кількість балів за усіма трьома критеріями склала 8.1 балів.

На цьому етапі студенти виконували також вправи 5-17, завданням яких було написати та опублікувати у закритій групі Фейсбук власне повідомлення, прочитати повідомлення одногрупників та вказати на тип помилок. Після перевірки повідомлень вчителем, студенти коригували власні повідомлення, беручи до уваги зауваження, які були дані одногрупниками та викладачем.

По завершенні пробного навчання студентам було дано низку тем на вибір, їхнє завдання – вибрати одну з тем та написати повідомлення (100-150 слів) на обрану тему та додати хоча б 3 коментарі до записів одногрупників.

Навчання *дискусії* у закритій групі мережі Фейсбук розпочалася з публікації викладачем тем писемних висловлювань (5 на вибір) та чіткої інструкції.

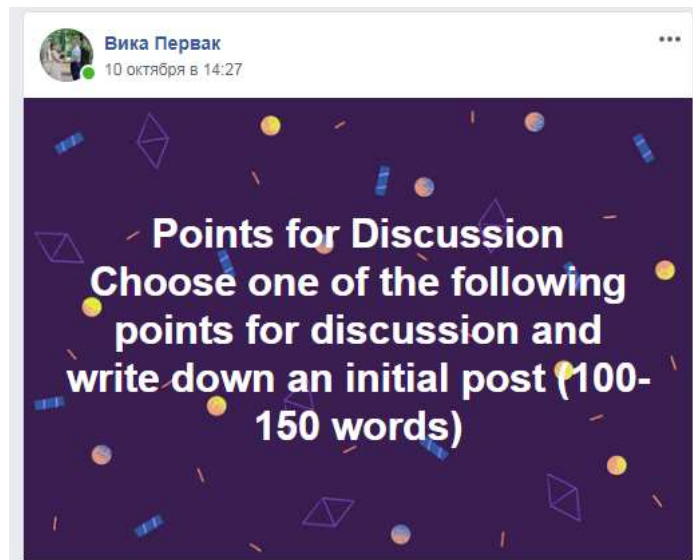
Вправа 18.

Мета – написання ессе-аргументування.

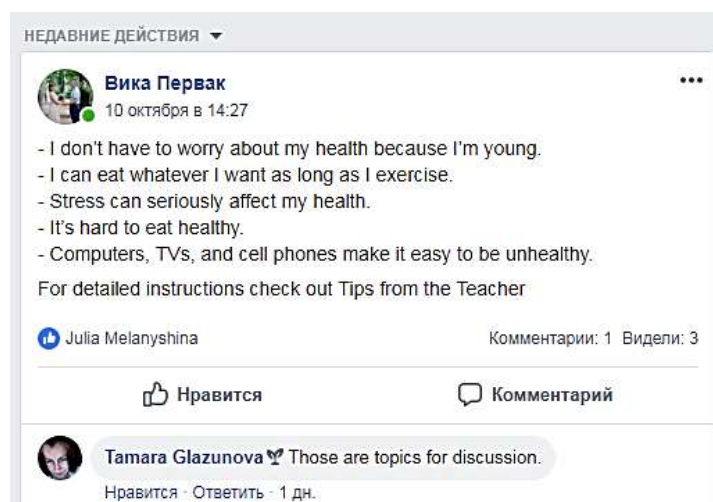
Тип: публікація висловлювання у робочій групі Facebook.

Режим виконання: індивідуальний.

Контроль: самоконтроль.

Мал.10 Повідомлення завдання.

Мал.11. Повідомлення теми на вибір для есе.

Студенти отримали чіткі інструкції стосовно змісту та форми коментарів на есе однокурсників:

Мал.12. Нагадування про основні вимоги написання есе.

На кожне повідомлення одногрупників студенти писали по 2-3 коментарі, у яких вони висловлювали оцінку змісту, структури та мовної коректності висловлювання, використовуючи запропоновані кодові позначення для помилок. Наводимо приклад одного з таких коментарів, у якому студент висловлює схвальну оцінку висловлювання одногрупника, робить пропозиції стосовно його покращення, вказує на мовні помилки.

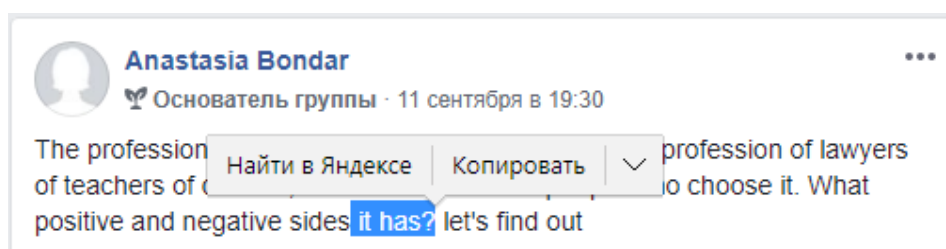
Мал.13 Коментар до повідомлення одного з учасників групи.

На даному етапі студенти припускались чималої кількості лексичних та граматичних помилок. Охарактеризуємо види допущених студентами помилок. Найчастішими були:

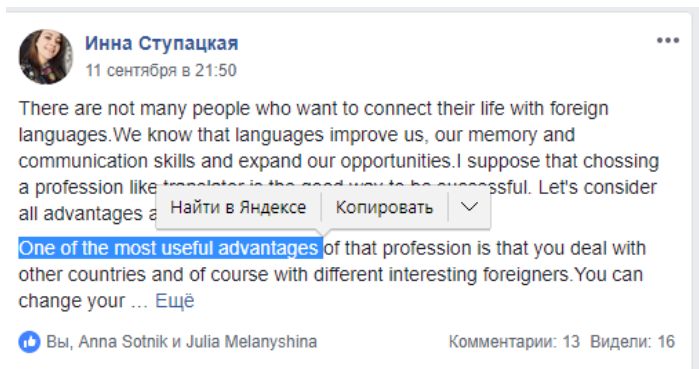
1) Помилкове, або недоцільне вживання артикля

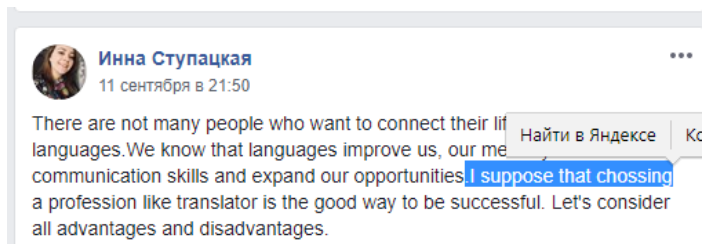
2) Неправильне вживання часу:

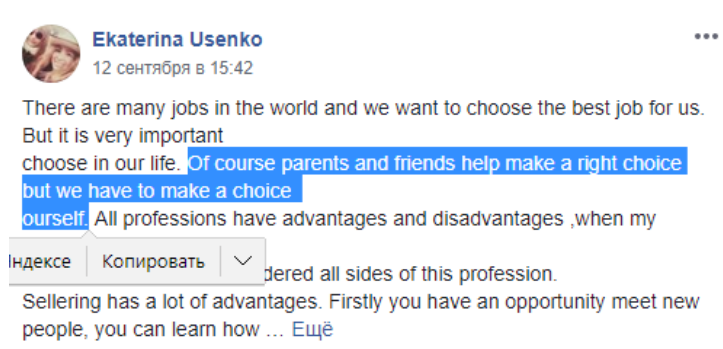
3) Неправильне вживання форми слова (One of ... advantage):

4) Помилки у написанні слів (choosing):

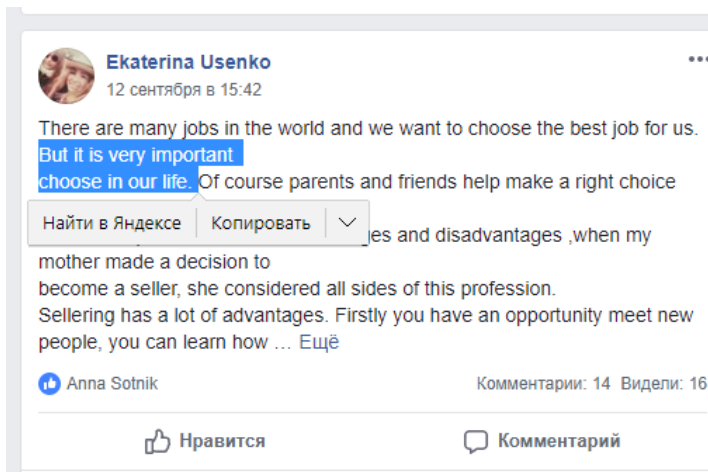
2) Неправильна форма зворотного займенника (ourselves) та помилкове вживання артикля:

3) Пунктуаційні помилки (Firstly, ...) :

4) Помилкове вживання слів (choose – обирати; choice – вибір):

Наведемо приклад однієї з публікацій студентів:

Мал.14. Публікація одного з студентів.

Після публікації повідомлення студенти активно обговорювали проблеми, даючи поради один одному, дискутувати та обмінюватись думками.

Мал.15 Активне обговорення однієї з заданих тем.

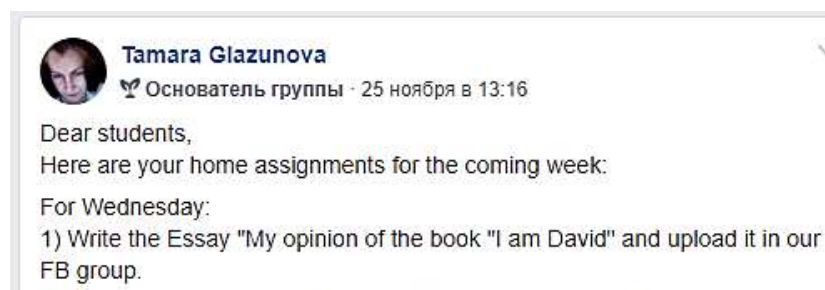
Впродовж виконання завдання ми також зіткнулись з такими труднощами як:

- небажання деяких студентів виконувати завдання у повному обсязі, відповідно до поставлених вимог;
- часові рамки виконання завдань не завжди дотримувались студентами;
- несприйняття студентами соціальних мереж як повноцінних освітніх платформ;
- не усі висловлювання пройшли перевірку на плагіат, деякі студенти копіювали твори з інтернету, видаючи їх за своїх.
- неуважність студентів при читанні завдання. Увагу привертали лише зорові подразники.

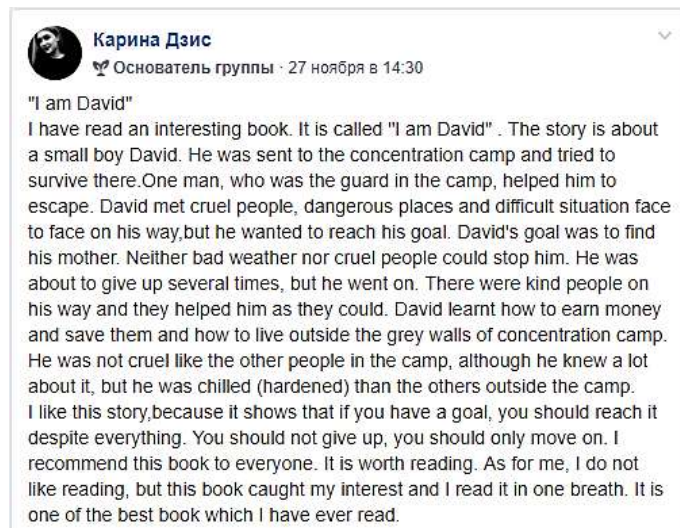

Мал.16. Нагадування про виконання завдання.

Згодом, студентам було запропоновано написати власне висловлювання про книгу з домашнього читання, яку вони щойно закінчили читати «I'm David».

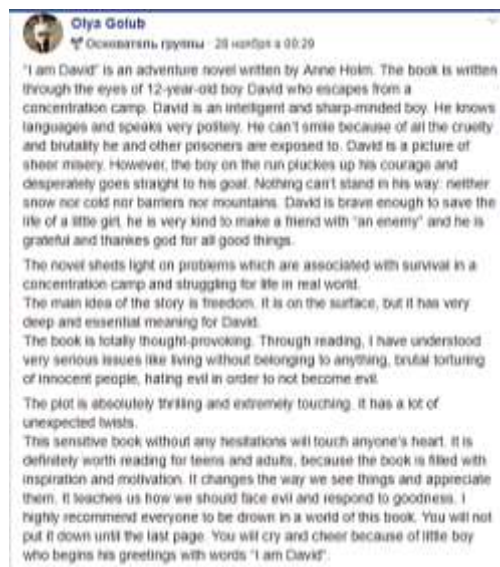
Наступним завданням було виправити помилки у своєму повідомленні. Наведемо приклад одного з висловлювання студентів:

Мал. 17 Приклад власного висловлювання студента

Продемонструємо динаміку рівнів сформованості вмінь писемного мовлення студентів контрольної групи після проведення пробного навчання.

Відповіді студентів стали більш логічними, структурованими та граматично правильними. Наведемо приклад одного з фінальних творів:

Мал. 18. Приклад фінального твору.

З результатами оцінювання можемо ознайомитись у таблиці 4. Оцінювання писемного мовлення студентів здійснювалось за тими ж критеріями, що й на початку пробного навчання:

Таблиця 4

Контрольний зріз рівня сформованості умінь писемного мовлення №2

№ п/п	Прізвище, ім'я	Критерій 1				Критерій 2		Критерій 3	Загальна к-сть балів
		логічність висловлювання	підведення підсумків	Дотримання термінів	оригінальність	аргументованість	мовне оформлення	структура висловлювання	
	Максимальна к-сть балів	10	10	10	10	10	10	10	70
1.	Бабич Вероніка	10	10	10	10	10	9	10	69
2.	Бойчук Анна	9	9	10	9	9	8	10	64
3.	Бондар Анастасія	9	9	10	9	9	7	10	63
4.	Голуб Ольга	10	9	10	10	10	10	10	69
5.	Денісова Марія	10	10	10	9	10	9	10	68
6.	Дзіс Карина	10	9	10	10	10	8	10	67
7.	Євстігнеєва Дарина	10	10	10	9	9	9	10	67
8.	Клешко Юлія	6	6	10	6	6	6	6	46
9.	Меланишина Юлія	10	9	10	10	10	8	10	67
10.	Пасечніченко Максим	10	10	10	10	10	9	10	69
11.	Розбіцька Карина	9	10	10	10	9	8	10	66
12.	Сотник Ганна	10	9	10	10	9	8	10	66
13.	Ступацька Інна	10	9	10	10	10	10	10	69
14.	Усенко Катерина	9	10	10	10	9	7	7	62
15.	Чадунелі Ян	8	7	7	7	7	7	8	51
	<i>Загальний бал групи</i>	<i>150</i>	<i>122</i>	<i>147</i>	<i>141</i>	<i>139</i>	<i>122</i>	<i>140</i>	
	<i>Середній бал групи</i>	<i>9.4</i>	<i>8.1</i>	<i>9.8</i>	<i>9.4</i>	<i>9.2</i>	<i>8.1</i>	<i>9.3</i>	

Середній бал групи за критеріями	9 б.	8.7 б.	9.3 б.	9 б.
---	-------------	---------------	---------------	-------------

Середній бал за критерієм 1 становить 9 балів, що на 1.6 балів краще за контрольний зріз №1.

Середній бал за критерієм 2 становить 8,7 балів, що на 0.9 бали краще за контрольний зріз №1.

Середній бал за критерієм 3 становить 9.3 бали, що на 0.1 бал краще за контрольний зріз №1.

Отже, проведене пробне навчання підтвердило доцільність застосування комплексу вправ для формування умінь писемного мовлення . Про це свідчать позитивні зміни у середніх балах групи після проведення пробного навчання. Порівняємо дані усіх контрольних зрізів у таблиці №5.

Порівняння результатів контрольних зрізів.

Таблиця 5

	Контрольний зріз №1	Контрольний зріз №2
Критерій 1	7.4 б.	9 б.
Критерій 2	7.8 б.	8.7 б.
Критерій 3	9.2 б.	9.3 б.

Згідно з даними таблиці, можемо зазначити, що пробне навчання дало позитивний результат. Спостерігаємо приріст за критерієм 1 на 1.6 бали. за критерієм 2 на 0.9 бали та за критерієм 3 на 0.1 бал. Загальний приріст за усіма критеріями склав 0.9 балів.

По завершенні дискусії студентам було запропоновано відповісти на наступні запитання: :

1. Do you find writing posts in FB useful / pleasant /unpleasant /stressful and WHY?
2. What do you think about writing comments? How useful are they for developing fluency?
3. Were your group mates' comments useful, interesting / too formal, boring?

4. Do you think you have improved accuracy, fluency of writing?

4. Would you like to have some more discussions of this type in future?

Кожен студент висловив свою відповідь на ці запитання та опублікував її у групі Facebook. Наведемо приклади відповідей студентів, які ми для зручності занесли до таблиці № 6.

Приклади відповідей студентів на запитання стосовно ефективності проведеної роботи у мережі Facebook

Таблиця 6

Запитання	Відповіді студентів
1. Do you find writing posts in FB useful / pleasant / unpleasant / stressful and WHY?	<p><i>« I find writing posts in Facebook quite unpleasant, because I really hate this social network. It is hard for me to use it. But, tasks are really useful for us, I think. We have a great opportunity to brush up on our vocabulary».</i></p> <p><i>«I find it totally useful, because we can practice writing and learning new words. Also it was quite stressful because I was worried about my mistakes».</i></p> <p><i>«I find writing essays very useful, because it's one of the best ways of improving English. I liked posting my essays in Facebook as well. Especially, I'm found of other students essays and their comments below my post».</i></p> <p><i>«I find it useful and pleasant, because we practise writing compositions and learning new information, in this case, about health. Before writing a composition, I found information in the Internet about number of calories of some products, fruit and vegetables. Also when we write compositions we improve our language</i></p>

	<i>skills by learning new words and collocations».</i>
<p>2. What do you think about writing comments? How useful are they for developing fluency?</p>	<p><i>«Writing comments are useful for me, because I learn how to express my opinion and it was interesting to read my groupmates' comments».</i></p> <p><i>«It was useful to comment on other students' posts by developing my opinion on the subject».</i></p> <p><i>«I think that writing comments are useful for us. We can develop our ideas, vocabulary and use new collocations. Also, when we write posts or comments, we can see our mistakes right away».</i></p>
<p>3. Were your group mates' comments useful, interesting / too formal, boring?</p>	<p><i>«My groupmates' comments were useful, because I found something new and interesting in every comment.»</i></p> <p><i>«I read all comments below my composition. It was very interesting to read them and I was glad that my groupmates share their ideas with me».</i></p>
<p>4. Do you think you have improved accuracy, fluency of writing?</p>	<p><i>«Of course I had improved my accuracy and fluency of writing, not so much, but just this fact pleasant for me».</i></p> <p><i>«I've definitely improved my accuracy and fluency of writing».</i></p> <p><i>«Yes, I do. As I said, when we write our compositions online, we can check them, see all our mistakes and make them correct. Also writing compositions develop our minds and improve our fluency and accuracy».</i></p> <p><i>«I think, I've improved accuracy and fluency of</i></p>

	<i>writing, I saw my mistakes and I had an opportunity to correct them».</i>
5. Would you like to have some more discussions of this type in future?	<p><i>«I suppose it will be good to have some more discussions of this type in future ,as it were very common topics for discussing».</i></p> <p><i>«It would be great to have such discussions in future. It may be better if we have more topics for discussions, so each student will have an opportunity to choose a subject to his/her liking».</i></p> <p><i>«I want to have more disscussion of this type,because I find it interesting.We can not only develop ourselves,and also read our groupmates' compositions and express our minds below».</i></p> <p><i>«Yes, I would like. It's a good opportunity for us to share our thoughts, improve our fluency of writing and enrich our vocabulary, I think».</i></p>

З десяти студентів, які відповіли на запитання про доцільність використання платформи Фейсбук для навчання писемного мовлення, 8 студентів вважають, що використання соціальної мережі Фейсбук є корисним для навчання писемного мовлення, а 2 студента зазначили, що їм не подобається використання платформи Фейсбук для онлайн обговорення через власні переконання. Проте вони зазначили, що дані завдання були корисними для навчання писемного мовлення. У відповіді на питання про ефективність написання коментарів всі студенти стверджували, що такі завдання дали позитивний результат, адже вони навчились не лише розпізнавати помилки одногрупників, а й помічати власні. Навіть ті студенти, які були проти використання соціальних мереж відзначили ефективність даного способу

проведення обговорення. На питання про те, чи були корисними коментарі однокласників, всі студенти одногласно відповіли, що коментарі допомагали їх розпізнати як свої помилки, так і помилки однокласників. Всі студенти без винятку вважають, що даний комплекс вправ допоміг їм зменшити кількість помилок у власному висловлюванні, навчитись ідентифікувати типи помилок. Всі учасники онлайн дискусії виявили бажання працювати і надалі в такому режимі, адже це мотивує їх до писемної діяльності, дозволяє покращити власні уміння письма та дискусії.

Як бачимо із опитування, 73% студентів сподобалось працювати у соціальній мережі Facebook, вони отримали задоволення від процесу спілкування один з одним. Для них така діяльність була новою, неочікуваною та цікавою, серед переваг вони також відзначили те, що така робота була продуктивною, адже вони звертали увагу як на свої помилки, так і на помилки однокласників. Серед інших позитивних моментів студенти зазначили новизну такого виду діяльності та незвичайний формат занять. Вони також висловили бажання брати участь й надалі у подібній роботі. Водночас 27% студентів, які негативно ставляться до соціальних мереж, не відповіли на запитання про користь та доцільність використання соціальних мереж в майбутньому.

Підводячи підсумки дослідження, можемо зробити висновок, що розроблений комплекс вправ може бути ефективно використаний на заняттях із навчання іншомовного писемного мовлення внаслідок значного мотиваційного потенціалу, інтерактивного характеру та застосування ІКТ, що робить його інноваційним та своєчасним.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі описано методику навчання писемного мовлення засобами Інтернет-мереж та відповідний комплекс вправ; сформульовано переваги та недоліки даного засобу навчання та описано досвід пробного навчання іншомовного писемного мовлення із застосуванням Фейсбук. Робота із розробленим комплексом вправ потребує тісної співпраці викладача та студентів, високого рівня організації та самоорганізації студентів та постійної участі викладача, який повинен постійно оновлювати інформацію, нагадувати про часові рамки, стежити за роботою кожного студента та оцінювати переваги та недоліки такого виду діяльності.

Пробне навчання, яке проводилось у формі Фейсбук, показало, що студентів цікавить такий вид діяльності, вони охоче приймали участь у обговореннях та висловлювали свої думки, наводили приклади із власного життя, поповнюючи таким чином базу своїх знань та активно використовуючи набуті знання на практиці. Більше того, кількісні та якісні характеристики висловлювань на початку та в кінці дискусії помітно відрізняються, що вказує на ефективність такої роботи.

У другому розділі нашого дослідження ми показали приклад використання соціальних мереж для навчання студентів писемного мовлення. За умов дотримання правил роботи із соціальними мережами, урахування особливостей студентської групи та правильної організації навчального процесу із поєднанням традиційних форм навчання та використання ресурсів Інтернет, можна підвищити загальний рівень володіння іноземною мовою у студентів, покращити вміння писемного мовлення, підвищити навчальну мотивацію, розвивати вміння самостійної роботи та формувати вміння майбутньої професійної діяльності.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті проведеного наукового дослідження було теоретично обґрунтовано, практично розроблено та перевірено методику навчання майбутніх учителів ПМ з використанням соціальних мереж. Аналіз теоретичних та опрацювання практичних результатів дозволив зробити такі висновки та рекомендації.

1. Попри те, що проблемі вивчення ПМ було присвячено багато праць відчизняних та зарубіжних лінгвістів, методистів та психологів, використання в навчанні ПМ соціальних мереж ігнорується більшістю дослідників, існують лише нечисленні дослідження їх методичного потенціалу в США та країнах Сходу.

2. Було розглянуто особливості використання Фейсбуку в навчанні писемного мовлення. Розглянуто основні принципи, функції та можливості соціальної мережі, особливості її роботи.

3. Помічено позитивний вплив використання Фейсбук на всіх етапах навчання англomовного ПМ. Зокрема, Фейсбук дозволяє кожному студенту виконувати письмові завдання у своєму власному темпі, забезпечує миттєвий зворотній зв'язок, розвиває критичне та творче мислення, спонукає студентів до самокорекції, удосконалює лексичні, граматичні та орфографічні навички.

4. Було створено та проаналізовано етапи навчання майбутні учителів англomовного писемного мовлення, виділено три етапи: нульовий (інструментальний), підготовчий (формування навичок створення висловлювань понадфразового рівня) та основний (формування вмінь створення висловлювань текстового рівня). Підготовчий та основний етапи, в свою чергу, складаються з двох підетапів (підготовчий 1.1 – ознайомлення із текстом-зразком, підготовчий 1.2 – оволодіння навичками створення висловлювань понадфразового рівня, основний 2.1 – оволодіння вміннями створення висловлювань текстового рівня, основний 2.2 – контроль, взаємоконтроль та аналіз помилок). На інструментальному етапі знімаються технічні труднощі, набуваються навички користування різноманітними веб

ресурсами. Метою підетапу 1.1 є ознайомлення студентів з текстом/зразком. Серед задач цього підетапу можна виділити пред'явлення студентам тексту-зразка, що супроводжується детальними покроковими інструкціями, котрі пояснюють та деталізують структурні та лінгвістичні особливості тексту цього типу. Підетап 1.2 присвячений формуванню навичок створення висловлювань понадфразового рівня типу «професія». З цією метою виконуються вправи на підстановку, трансформацію, заміну та комбінування (matching) на рівні фрази та понадфразової єдності. На підетапі 2.1 відбувається написання студентами власне письмового твору. При цьому здійснюється як контроль з боку викладача, так і самоконтроль і взаємоконтроль. Підетап 2.2 присвячений контролю, взаємоконтролю та виправленню помилок. Обґрунтовано доцільність та необхідність використання кожного етапу, надано їх детальну характеристику; розглянуто соціальну мережу Фейсбук як основну платформу для реалізації етапів нашої методики.

5. Виділення етапів навчання ПМ дозволило розробити комплекс вправ для навчання майбутніх учителів англomовної компетентності в писемному мовленні з використанням соціальних мереж. Визначено ефективну платформу для навчання писемного мовлення – соціальну мережу Фейсбук. Мережа Фейсбук використовується для створення та реалізації студентської робочої групи, обміну інформацією, повідомленнями, виконання завдань. Створений комплекс вправ умовно поділений на три групи: (вправи для формування технічних навичок, вправи для формування мовленнєвих навичок, вправи для формування розвитку умінь письма) та реалізується на трьох етапах, зазначених вище. Детально розглянуто приклади вправ кожної групи, продемонстровано можливості їх використання в процесі навчання ПМ.

Пробне навчання дозволило практично переконатися в тому, що добірка запропонованих вправ сприяє ефективному формуванню англomовної компетенції в писемному мовленні майбутніх вчителів, а отримані результати свідчать про ефективність використаної методики та доцільність упровадження методики формування англomовної компетенції в писемному мовленні засобами соціальних мереж на практичних заняттях з іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базарова А. А. Особенности применения метода учебной дискуссии на занятиях по иностранному языку в вузе / А. А. Базарова // Теория и практика образования в современном мире. – СПб.: Реноме, 2012. – С. 306-308.
2. Беженар І. В. Методика навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення з використанням мовного портфеля : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Беженар Ірина Володимирівна. – Запоріжжя. – 2012. – С.188
3. Бекреньова І. І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні англійської мови. –Х.: Видавнича група «Основа»: «Триаді+», 2007.-96с.
4. Бишинська С.В. Методичні передумови застосування Інтернет-мереж Facebook та Vlog у навчанні писемного мовлення студентів-філологів / С.В.Бишинська // Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі / Тези доповідей та повідомлень наукової конференції викладачів та студентів інституту іноземних мов. – 15 квітня 2015 р. – Вінниця. – С.79.
5. Бишинська С.В. Особливості навчання іншомовного писемного мовлення у Інтернет-мережах / С.В. Бишинська // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі // Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. / Гол.ред. Ямчинська Т.І. – 9 квітня 2015 р. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2015. – С.201.
6. Бобкова И. А. Социальные сети в современном мире / И. А. Бобкова // Интернет-журнал «Искусственные общества». – 2008. – Т. 3, № 2-3, II-III квартал. – С. 20.
7. Гардашник І. Комп'ютерні технології та іноземні мови / І. Гардашник // English language & culture. – 2008. – № 46. – С. 3-6.
8. Гордиенко Н. П. Использование дискуссии как метода формирования коммуникативных навыков на старшей ступени обучения иностранному

- языку в средней общеобразовательной школе / Н. П. Гордиенко, Е. П. Кузнецова // Молодой ученый. – 2015. – №8. – С. 1112-1114.
9. Гуревич Р.С. Використання соціальних мереж Інтернету у взаємодії педагогів і студентів / Р.С.Гуревич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / ред. кол.: І.А.Зязюн, Н.Г.Ничкало, Р. С. Гуревич. – К. – Вінниця : Планер, 2012. – Вип. 29. – С. 49-54.
- 10.Гуревич Р.С. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання / Р. Гуревич / Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» – С. 52-56.
- 11.Дюлічева Ю. Ю. Досвід використання соціальних мереж у коледжах та університетах США / Ю. Ю. Дюлічева // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 19 (254). – Ч. I. – С. 245–250.
- 12.Єчкало Ю. В. Використання соціальних мереж у навчанні фізики / Ю. В. Єчкало // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики : зб. наук. пр. : в 3-х т. – Кривий Ріг : Вид. відділ КМІ, 2013. — Вип. XI. – Т. 2 : Теорія та методика навчання фізики. – С. 70–75.
- 13.Зайцева І. В. Вправи для навчання майбутніх філологів ведення англійської дискусії на основі проблемних ситуацій / І. В. Зайцева //Іноземні мови. – 2013. – №. 3. – С. 31-44.
- 14.Зінченко О. О. Використання ІКТ на уроках іноземної мови / О. О. Зінченко // Англійська мова та література. – 2012. – № 28. – С. 18-20.
- 15.Іванова О. В. Ефективні методи вивчення іноземних мов / О. В. Іванова, О. Р. Журба // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки. – 2015. – Т. 186. – №. 2. – С. 193-198.
- 16.Івашнюва С. В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті / С. В. Івашнюва // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15-17.

- 17.Інноваційні технології у вивченні англійської мови / упоряд.: Т. Михайленко. – К.: Шк. Світ, 2008. – 128 с.
- 18.Карпов А. С. Интернет в подготовке будущих учителей иностранных языков / А. С. Карпов // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 3 – С. 73-78.
- 19.Клименко О. А. Социальные сети как средство обучения и взаимодействия участников образовательного процесса / О. А. Клименко // Теория и практика образования в современном мире: материалы Междунар. науч. конф. (г.Санкт-Петербург, фев. 2012 г.). – С.-Пб.: Реноме, 2012. – С. 405-407.
- 20.Костенко І. Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови / І. Г. Костенко // На допомогу педагогу. – 2013. – №5. – С. 21-25.
- 21.Копил І. П. До проблеми застосування сучасних інформаційних технологій при вивченні іноземних мов / І. П. Копил // 36 наукових праць. Випуск 28. – К. : КНЛУ. – 2005. – С. 30-38.
- 22.Кульневич С. В. Часть II: Не совсем обычные и совсем необычные уроки: Научно-практич. пособие для учителей, методистов, руководителей учебных заведений, студентов пед. учеб. заведений, слушателей ИПК. / С. В. Кульневич Т. П. Лакоценина – Ростов-н/Д: Изд-во “Учитель”, 2005. – 288 с.
- 23.Кучаковська Г. А. Роль соціальних мереж в активізації процесу навчання інформатичних дисциплін майбутніх вчителів початкової школи / Г. А. Кучаковська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 47. – № 3. – С. 136–149.
- 24.Лісниченко А.П. Підготовка майбутнього вчителя до творчої самореалізації в професійній діяльності : автореф. дис. на здобуття н. ст. канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця. - 2011. - 20с.
- 25.Морозова И. Г. Использование дискуссии на занятиях иностранного языка в рамках проблемного обучения при подготовке современных специалистов / И. Г. Морозова // Иностранные языки. Теория и практика, 2010. – № 1. – С. 25-35.

- 26.Мулик К. О. Принципи формування нової англомовної лексики соціально-педагогічної сфери / К. О. Мулик // Записки з романо-германської філології. – 2015. – Вип. 2. – С. 126-132.
- 27.Мунтян С. Г. Застосування Інтернет-технологій при навчанні студентів іноземних мов професійного спрямування / С. Г. Мунтян. – 2012. – С. 343–347.
- 28.Павельєва Т.Ю. Методика розвитку уменій письменною речі студентів засобами навчального інтернет-блога: дис. ...канд. пед. наук. Тамбов, 2010.
- 29.Письменная Т. Д. Дискусия как современная педагогическая технология / Т. Д. Письменная // Воспитание и обучение: теория, методика и практика : материалы VII Междунар. науч.–практ. конф. (Чебоксары, 19 авг. 2016 г.) / редкол.: О. Н. Широков [и др.]. – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2016. – С. 47–49.
- 30.Пінська О. В. Навчання майбутніх учителів професійно спрямованої писемної комунікації англійською мовою як другою іноземною : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Олена Валеріївна Пінська. – К., 2001. – 18 с.
- 31.Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : Проект / колектив авт. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін., Київ. держ. лінгв. ун-т та ін. – К. : The British Council, 2001.
- 32.Резнік Н. В. Проблемне навчання на уроках англійської мови / Н. В. Резнік, О. О. Ткачова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – 2013. – № 12(1). – С. 208-214.
- 33.Рогова Г. В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. / Г. В. Рогова, И. Н. Верещагина – 2004. – 198 с.
- 34.Светлорусова А. В. Використання віртуальних спільнот для розвитку інформаційно-комунікаційних компетентностей старшокласників / А. В.

- Светлорусова // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 5: Пед. науки : реалії та перспективи – Вип. 28: Зб. наук. пр. / за ред. В. П. Сергієнко. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 212-216.
35. Серєда О. М. Навчання майбутніх філологів писемного спілкування німецькою мовою засобами електронної пошти: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Серєда Оксана Михайлівна. – К., 2006. – 304с.
36. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства : [монографія]/ [О. Онищенко, В. Горовий, В. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського . – К., 2014 . – 260 с.
37. Фещенко А. В. Социальные сети в образовании: анализ опыта и перспективы развития / А. В. Фещенко // Открытое и дистанционное образование. – 2011. – № 3. – С. 44-50.
38. Филатова А.В. Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий (для студентов языковых специальностей и вузов): дис. ...канд. пед. наук. М., 2009.
39. Харламова М. В. Методические аспекты успешного проведения дискуссии на уроке иностранного языка / М. В. Харламова // ИЯШ – 2007. – №12. – с. 23-27.
40. Черниш В.В. Інтернет-технології у професійній діяльності вчителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». - 2011. – 64 с.
41. Шевченко М. В. Особливості навчання студентів технічних спеціальностей англо-мовного усного мовлення / Шевченко М. В. // «Молодий вчений» – № 2 (17) – 2015. – С. 1124.
42. Щєрбаков О. В. Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у ВНЗ / О. В. Щєрбаков, Г. А. Щєрбина // Системи обробки інформації: зб. наук. праць. / М-во оборони України, Харк. ун-т Повітр. Сил ім. Івана Кожедуба. – 2012. – Вип. 8 (106) : Проблеми і перспективи розвитку ІТ індустрії. – С. 159-162

- 43.Щербина А. А. Социальная сеть как средство повышения качества образования. / редкол. : В. С. Пономаренко [та ін] . — Х. : ХНЕУ. — 2011. — С. 382 — 383.
44. *Dallimore E. J. Creating a Community of Learning Through Classroom Discussion: Student Perceptions of the Relationships Among Participation, Learning, Comfort and Preparation / E.J. Dallimore, J. H. Hertenstein, and M.B. Platt // Journal on Excellence in College Teaching. – 2016. – № 27(3). – P. 137-171.*
45. *Djulicheva Ju. Experience in the use of social networks at colleges and universities in the USA / Ju. Djulicheva // Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. – 2012. – № 19 (254). – Vol. I.– P. 245–250.*
46. *Griffiths S. Teaching and learning in small groups / S. Griffiths //A handbook for teaching and learning in higher education: Enhancing academic practice. – 2009. – P. 72-84.*
47. *Harmer J. How to teach English / Harmer J. // ELT journal. – 2008. – T. 62. – №. 3. – С. 313-316.*
48. *McGonigal K. Using class discussion to meet your teaching goals / K. McGonigal // Speaking of Teaching. – 2005. – T. 15. – №. 1. - С. 15-35*
49. Physical and Social Effects of Internet Use in Children [Електронний ресурс] / Josh Patrick // LiveStrong – 2015. – Режим доступу: <https://www.livestrong.com/article/516549-physical-and-social-effects-of-internet-use-in-children/>
50. *Teaching English. Group discussion skills [Електронний ресурс] / A. Lightfoot // British Council – 2007. – Режим доступу: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/group-discussion-skills>*
51. Гаврилов Б. В. Плюсы и минусы компьютеризированного обучения иностранным языкам. – [Електронний ресурс] / Б. В. Гаврилов – Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru>
52. Глазунов М.С. Обучение студентов языкового вуза англоязычной письменной речи средствами Веб 2.0. – [Електронний ресурс] / М. С.

Глазунов. – Режим доступу: <http://www.apriori-journal.ru/journal-gumanitarnie-nauki/?id=237>

53. Кретинина А. Роль социальных сетей в жизни молодежи [Электронный ресурс] / Анастасия Кретинина – Режим доступу до ресурсу: <https://nsportal.ru>.
54. Кудін А. П. Мережеві технології навчання мов. – [Електронний ресурс] / А. П. Кудін, Т. М. Кудіна, В. В. Зінюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – № 3 (29). – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/2012_3/676-2089-2-RV.pdf
55. Олексюк Н. В. Використання соціальних мереж у роботі вчителів / Н. В. Олексюк // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: матеріали наукової конференції. [Електронний ресурс]. – Київ: ПТЗН НАПН України, 2015.